Nr. 6. **Jüdische Volksstimme.** I. Jahrgang.

יידישע פֿאָלקסשטיממע

אָרגאַן פֿיר דיא אינטערעססען דעס יידישען פֿאָלקעס.

ערשיינט אַם 5. 15. אונד 25. יעדעס מאָנאַטס.

מאָטטאָ: פֿאָלקסשטיממע איזט גאָטטעסשטיממע!

קראַקויא, ט״ו אדר תרנ״ט. | הערויסגעבער אונד רעדאַקטער: י. קרעפּפעל. | Krakau, 25. Februar 1899.

☞ דיא אַבאָננענטען דער „י י ד י ש ע ן פֿ אָ ל ק ס ש ט י מ מ ע" ערהאַלטען דיא אונטער אונזערער רעדאַקציאָן ערשיינענדע מאָנאַטסשריפט „יערוזאַלעם", וועלכע דער יידישען ליטעראַטור אונד בעללעטריסטיק געווידמעט איזט, **גראַטיס** צוגעשיקקט.

☞ דיעיעניגען אַבאָננענטען, וועלכע דען פראָנומעראַציאָנסבעטראַג וועניגסטענס פֿיר איין ה אַ ל ב ע ס י אַ ה ר אים פֿ אָ ר ה י נ י י ן בעצאַהלען, ערהאַלטען דאַז יינגסט ערשיענענע, שאָן אויסגעשטאַטטעטע ווערקכען „יידישע נאַציאָנאַלגעדיכטע" פֿאָן א. ג נ אָ ל ד פֿ אַ ד ע ן — ענטהאַלטענד מעהרערע יידישע געדיכטע אים זשאַרגאָן זאַממט איינער פֿאָררעדע פֿאָן ר. א. ב ר ו ד ס — אַלס **גראַטיס-פראָמיע.**

פּוּרִים.

אונטער דען פֿעסט- אונד פֿייערטאַגען איזראַעלס נימממט דאַז פ ו ר י ם - פֿ ע ס ט אונשטרייטיג דען ערסטען ראַנג איין. עס איזט דיעס איין טאַג דער פֿריידע, דער וואָננע, דעס העללען יובעלס אונד דעס בעזעליגענדען אויפֿיויכצענס, אין דעס וואָרטעס פֿאָללסטער אונד וויטגעהענדסטער בעדייטונג. וויא פֿריידיג אונד ערהעבענד שלאָגט יעדעס יידישע הערץ אַם 14. אדר, אַן יענעם מערקווירדיגען געדענקטאַגע, אַן דעם דאַז גאַנצע יידישע פֿאָלק פֿערניכטעט ווערדען זאָללטע אונד, אַלס ער העראַנגאַהטע, איהנען שטאַטט פֿערניכטונג אונד אויסראָטטונג, נור זיעג אונד טריאומפף איבער איהרע פֿיינדע בראַכטע. דעם כאַראַקטער דעס יידישען פֿאָלקעס איזט דיא וואוטהשנויבענדע ראַכע פֿרעמד, „בנפול אויבך אל תשמח", דיעזע וואָרטע דעס וויזען קאָניגס דיענטען איהנען שטעטס צור ריכטשנור ביי אַללען איהרען האַנדלונגען — אונד דאָך, זאָ גראָסס וואַר דיא פֿריידע דער יודען צור צייט המן׳ס, דאַס זיא אַללען גרענצען איבערשריטטען אונד איהרער ראַכע דען וויטעסטען רוים געלאַססען האַבען.

דער גרונד דיעזעס איבערמוטהעס, דיא אורזאַכע דיעזער וואוטה, דיא פֿעראַנלאַססונג צו דיעזעס בלוטיגען ראַכעאַקטע איזט צוואַר גאַנץ אונד גאַר בעגרייפֿליך. המן, דער רייכסקאַנצלער דעס פערזישען רייכעס, געריעטה אין וואוטה איבער ד ע ן יודען מרדכי, דער זיינעם איינגעדינקעל ניכט שמייכעלן וואָללטע אונד ער בעשלאָסס, ד י א יודען צו פֿערניכטען. ער פֿאַנד עס יעדאָך ניכט פֿיר ראַטהזאַם, דאַס דיא יודען פֿאָן שטאַאַטסוועגען אויסגעראָטטעט ווערדען זאָללטען, ער שלוג בלאָס פֿאָר, מאַן מאָגע זיא דען פֿאָלקסמאַססען איבערלאַססען; דיעזע זאָללען מיט איהנען מאַכען, וואַס זיא פֿיר גוט פֿינדען ווערדען. אונד ער וואַר זיכער זיינער לייטע, דיעזער המן, ער וואוססטע, דיא פֿאָלקסמאַססען ווערדען זיינען ראַכעאַקט אין איינער וויזע פֿאָללציעהען, דיא ניכטס צו ווינשען איבריג לאַססען ווירד. ער האָטטע זיך אויך ניכט געטיישט, וואָרע ניכט דורך דאַז איינגרייפֿען מרדכי׳ס אונד אסתר׳ס זיין רוכלאָזער פלאַן צערשטאָרט וואָרדען. אַלס זיך נון דיא יודען געררעטטעט זאַהען, דאַ קעהרטע זיך איהרע וואוטה ניכט בלאָס געגען איהרען ערצפֿיינד המן, זאָנדערן אויך געגען דען פֿאָבעל, דער זיך אַלס וויליגעס ווערקצייג הערגאַב, אום דען ווילען המן׳ס צו פֿאָללציעהען. דיא יודען וואָללטען איין פֿיר אַללע מאַל איין עקסעמפעל שטאַטואירען, דאַס זיא ניכט וויא הערדענלאָזעס גוט יעדעם אויף גנאַדע אָדער אונגנאַדע פרייזגעגעבען זינד. אַלליין, מיט דעם יידישען פֿאָלקסכאַראַקטער איזט דאָך דיא גאַנצע זאַכע ניכט גוט צו פֿעראייניגען אונד דאַז עבען גאַב מעהרערען געשיכטספֿאָרשערן פֿעראַנלאַססונג, דיא וואַהרהייט דער גאַנצען געשיכטע אין צווייפֿעל צו ציעהען אונד דיא אַבפֿאַססונג דער „מגלת-אסתר" אין דיא מאַקקאַבאָערצייטען צו פֿערלעגען; אין יענען טאַגען, דאַ דאַז יידישע

פֿאָלק אים קאַמפּפֿע נעגען דיא סירער שטאַנד, זאָלל דיעזע ערצאֶהלונג ניעדערגעשריעבען וואָרדען זיין, אום דען מיט איינער ערדריקקענדען איבערמאַכט קאֶמפּפֿענדען קראַפֿט אונד מוטה צו פֿערלייהען, אים קאַמפּפֿע אויסצוהאַררען.

עס איזט היער ניכט דער פּלאַטץ, געשיכטסשטודיען צו מאַכען. אַלליין, אַם הייטיגען טאַגע געציעמט עס וואָהל, דיעזען אַנווירפֿען, דיא געאייגנעט וואָרען, דיא פֿעסטעס-שטיממונג איזראַעלס צו שטאֶרען, איין וועניג נאֶהער צו טרעטען. פֿאָן דען געשיכטסשרייבערן ווערדען צווייא ווערזיאָנען איבער דען צייטפּונקט אונד פֿעראַנלאַססונג צור אַבפֿאַססונג דעס „אסתר"-בוכעס אין בעטראַכט געצאָגען. איינער ווערזיאָן צופֿאָלגע זאָלל עס צו דעם צוועקקע ניעדערגעשריעבען וואָרדען זיין, אום דען אויף דעם שלאַכטפֿעלדע קאֶמפּפֿענדען מוטה אונד קראַפֿט צו פֿערלייהען; מאַן ברויכט ניכט פֿיעל וואָרטע דאַריבער צו פֿערליערען, אום דאַז אונצוטרעפֿפֿענדע דיעזער אַנזיכט צו בעלייכטען. וואָרע דאַז ווירקליך דער פֿאַלל, וואָרע דיעזע ערצאֶהלונג ווירקליך בלאָס צו דעם צוועקקע פֿערפֿאַססט וואָרדען, אום דיא קאֶמפּפֿענדען צו ערמוטהיגען — פֿירוואַהר! איין שלעכטערער שטאָפֿף האֶטטע ניכט געוואֶהלט ווערדען קאֶננען. דיא מאַקקאַבאֶער צאָגען אינס פֿעלד, אום מיט דער וואַפֿפֿע אין דער האַנד איהרען איבערמאֶכטיגען פֿיינד צו בעזיעגען. אום איהרען מוטה אים קאַמפּפֿע צו שטאֶרקען, ווירד נון איינע ערצאֶהלונג פֿערברייטעט, אין וועלכעם דיא יודען דורך דאַז איינגרייפֿען איינער פֿרויא גערעטטעט וואורדען!! וואָרע עס ניכט עהער אַם פּלאַטצע, ווענן שאָן איינע געשיכטע, דיא זיך ניע צוגעטראַגען האֶטטע, פֿערפֿאַססט ווערדען זאָללטע, איינע זאָלכע צו ערדיכטען, וואָ יודען אים אָפֿפֿענען קאַמפּפֿע איינען זיא וויטאיבערלעגענען פֿיינד בעזיעגט האֶטטען?! אונד נאָך דאַצו דיעזע טראָקקענע, שוואונגלאָזע, נאָוועללענאַרטיגע שפּראַכע, דיא דאָך אונטער קיינען אימשטאַנדען דאַצו געאייגנעט איזט, בעגייסטערונג צו ערוועקקען אונד צום קאַמפּפֿע אַנצורעגען.

דיעזען אַנווירפֿען צו בעגעגנען, פֿערזוכט עבען דיא צווייטע ווערזיאָן, וועלכע דאַהין געהט, דיא „מגלת-אסתר" זייא וואָהל אין דען מאַקקאַבאֶער-צייטען ניעדערגעשריעבען וואָרדען, דאָך ניכט פֿאָן אונד פֿיר דיעיעניגען, דיא מיט דער וואַפֿפֿע אין דער האַנד פֿיר דיא בעפֿרייאונג איהרעס פֿאָלקעס קאֶמפּפֿטען, זאָנדערן פֿאָן דעניעניגען, דיא נעגען דען אָפֿפֿענען קאַמפּף וואַרען אונד דיא הילפֿע פֿאָם הימ-מעל, דורך איין גאֶטטליכעס וואונדער, ערוואַרטעטען — בעקאַננטליך גאַב עס אין דען מאַקקאַבאֶער-צייטען איינע זאָלכע פּאַרטייא אונטער דען יודען — זיא האַבען, אום פֿיר איהרע אַנזיכט אַנהאַנג אים פֿאָלקע צו פֿינדען, דיעזע ערצאֶהלונג פֿערפֿאַססט אונד אונטער דעם פֿאָלקע פֿערברייטעט... אַבער אויך דיעזע אַנזיכט איזט ניכט צוטרעפֿפֿענד, דענן, וואָרע דיעס ווירקליך דער פֿאַלל, וואַרום פֿינדען וויר אין דער גאַנצען „מגלת-אסתר" ניכט איין איינציגעס מאַל דען נאַמען גאָטטעס ערוואָהנט. דיא גאַנצע רעטטונג אונד הילפֿע שיינט פֿאָן אסתר געקאָממען צו זיין אונד איינע פּאַרטייא, דיא פֿאָן איי ער פֿרויא הילפֿע ערוואַרטעטע — איינע זאָלכע גאַב עס צור צייט דער מאַקקאַבאֶער אונטער דען יודען ניכט.

אים גרונדע גענאָממען, וועסהאַלב זאָללען וויר אַן דער וואַהרהייט דער פּורים-געשיכטע צווייפֿעלן? -- „הלא מעשים בכל יום", פֿינדען וויר דאָך אין דער יידישען געשיכטע הונדערטע פֿאֶללע, וואָ דאַז יודענטהום פֿאָן זיינען פֿיינדען מיט פֿערניכטונג בעדראָהט וואַר? דיא המן'ס זינד קיינע זעלטענע ערשיינונג אין דער ליידענסגעשיכטע איזראַעלס! — יאַ, וויר ברויכען גאַר ניכט וויִיט צו געהען, האַט זיך ניכט ערסט אים פֿערגאַנגענען זאָממער אין אונזערער נאַכסטען נאָהע, אין ו ו ע ס ט - ג אַ ל י צ ע ן, דיעזעלבע געשיכטע צוגעטראַגען, דיא דער פּורים-געשיכטע וויא איין טראָפּפֿען וואַססער דעם אַנדערען גאַנץ אֶהנליך איזט, בלאָס מיט דעם אונטערשיעדע, דאַס דאָרט איין מרדכי אונד איינע אסתר צוגעגען וואַרען, דיא איהר מאַכטוואָרט צו גונסטען איהרער ברידער אין דיא וואַגשאַלע וואַרפֿען, וואֶהרענד א ו נ ז ע ר ע „גראָססען" זיך מייזעשטיִלל פֿערהיעלטען אונד קיינע האַנד ריהרטען, אום פֿאָן איהרען אַרמען ברידערן דאַז זיא בעדראָהענדע אונהייל אַבצואַווענדען. המן וואַר מרדכי איבעל געזיננט, ווייל ער איהם דיא פֿערלאַנגטען עהרענבעצייגונגען ניכט לייסטען וואָללטע, אונד ער איבערטרוג זיינען האַסס אויף דאַז גאַנצע יודענטהום; אין גאַליציען וואַרען איינינע „מאַכטהאַבער", דיא סטאָיאַלאָווסקי, דאַניעלאַק אונד קאָנזאָרטען, דאַריבער אויפֿגעבראַכט, דאַס אין איינינען וואַהלבעצירקען דיא יודען ניכט אין איהרעם זיננע וואֶהלטען, אונד אויך זיא איבערטרוגען איהרע וואוטה אויף דאַז גאַנצע יודענטהום. המן ערווירקטע ביים קאֶניג אחשורוש, דער בעקאַננטליך איין „טלך טפש" וואַר, דיא צושטיממונג, דיא יודען פֿיר דען 14. אדר דער וואוטה דעם פּאֶבעלס פּרייזצוגעבען. וויר לעבען גליקליכערווייזע אונטער דעם סצעפּטער איינעס ערהאַבענען הערר-שערס, דער אַללע זיינע פֿאָלקער אָהנע אונטערשיעד דער קאָנפֿעססיאָן אַלס זיינע קינדער בעטראַכטעט אונד זיא אַללע מיט גלייכער ליעבע אונד וואָהלוואָללען, מיט גלייכער הולד אונד גנאַדע אומפֿאַססט — איין זאָלכעס געזעטץ וואַר אַלזאָ ניכט צו ערווירקען — דיא העררען המן'ס שאַפֿפֿטען זיך אַבער ראַטה, זיא פֿערברייטעטען דאַז געריכט, דער קאַיזער האֶטטע דאַז האַב אונד גוט דער יודען פֿיר דרייא טאַגע דעם פֿאָלקע פּרייזגעגעבען אונד דאַז פֿאָלק גריפֿף אין דער טהאַט צו, רויבטע, פּלינדערטע אונד בראַנדשאַטצטע, זאָפֿיעל עס נור פֿערמאַג. אַלל דאַז איזט געריכטליך ערוויעזענע אונד בעקראֶפֿטיגטע טהאַטזאַכע. ווענן זיך אַלזאָ איינע זאָלכע געשיכטע אַם ענדע דעס 19. יאַהרהונדערטס צוגעטראַגען האַט, וואַרום זאָלל זיא זיך ניכט פֿאָר עטוואַ דריטטהאַלב יאַהרטויזענדען ערייגנעט האַבען קאָננען?!

ניין, וויר יודען לאַססען אונז דיא פֿריידע אַם פּורים-פֿעסט דורך זאָגענאַננטע „היסטאָריקער" אונד „קריטיקער"

ניכט שטארען. דאס וויר פאן המן'ס פערפאלגט וואורדען אונד ווערדען, דאז קאנן אונד ווירד וואהל ניעמאנד לייגנען — ווארום אלזא ניכט אויך אן אונזערער איינמאליגער ערעטונג גלויבען ? „האם תמנו לגוע ?" זינד וויר דענן בלאס דאצו פעראורטהיילט, שטעטס דיא גראססטען ליידען אונד פערפאלגונגען צו ערדולדען, אהנע יעמאלס רעטטונג ערלאנגט צו האבען ! · וויר האטטען המן'ס אונד וויר האבען זיא נאך יעטצט, וויר האטטען אויך איינסט איינען מרדכי אונד איינע אסתר אונד דאמאלס „ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר !"— האפפענטליך ווערדען וויר וויעדער איינמאל איינען מרדכי האבען, ווערדען וויר וויעדער אין אונזערער מיטטע מאננער בעזיטצען, דיא זיך גאנץ איהרעם פאלקע ווידמען אונד פיר דאסזעלבע אפפען אונד פרייא מיט מוטה אונד ענערשיע איינטרעטען ווערדען — אונד דאנן „ליהודים ת ה י ה אורה ושמחה וששון ויקר !"—

יודען־טויפען אונד מיש־עהען.

דיא זאאט, דיא אונזערע זאגענאננטען „רעפארמער" אונד „אססימילאנטען" זייט יאהרען אויסגעשטרייט האבען, בעגיננט פריכטע צו טראגען. פריכטע, וויא זיא גיפטיגער אונד שאדליכער ניכט זיין קאננען. ווענן דאז ווערק דען מייסטער לאבט, דאנן מאגען דיעזע מייסטער איהר הויפט פאר שאנדע אונד שמאך פערהיללען ביים אנבליקקע דעם קונסטשטיקקעס, דאז זיא צושטאנדע געבראכט. וואס דען יאהרהונדערטעלאנגען פערפאלגונגען אונד אונטערדריקקונגען דער יודענפיינדע ניכט געלונגען איזט, דאז האבען זיא צושטאנדע געבראכט ; וואפיר זיך פערגעבענס שיימערהויפען, טארטור אונד פאלטער אבמיהטען, איהנען איזט עס געלונגען: דיא יודען צור פאהנענפליכט, צום פערלאססען דעם פאטערליכען הערדעס, צו פעראנלאססען. דיא רעפארמער איינערזייטס פערניכטעטען אין דען יידישען הערצען יעדעס רעליגיאזע געפיהל, דיא „אססימילאציאנסהעלדען" אנדערערזייטס פערלאשטען אין איהרעם איננערן יעדע נאציאנאלע אנהאנגליכקייט – וואס בלייבט איהנען נאך מעהר איבריג, אלס קאנזעקווענט צו זיין אונד ד ע ם יודענטהום דען ריקקען צו קעהרען, דאז ז י א קעננען געלערנט האבען, דאז א י ה נ ע ן געפרעדיגט ווירד, פיר וועלכעס זיא זיך ביים בעסטען וויללען ניכט ערווארמען קאננען ? !

דאז יודענטהום וויינט דעניעניגען קיינע טהראנע נאך, דיא איינער בעאמטענשטעללע, איינעם אפפיציערסקראגען אדער גאר שאנען בלויען אויגען צוליעבע דאסזעלבע פערלאססען אונד איינע אנדערע רעליגיאן אננעהמען. אויף זאלכע זאהנע אונד טאכטער פערציכטעט עס לייכטען הערצענס. בייא דען יודען גילט דיא צאהל ניכט פיעל, „אתם המעט מכל העמים", היער ווערדען—אום מיט דר. י א ק א ב י צו שפרעכען — דיא שטיממען ניכט געצאהלט זאנדערן געוואגען, אונד זיא האבען איין גאר גערינגעס געוויכט, דיא שטיממען יענער לייכטזינניגען, דיא אום איין לינזענגעריכט איהרע רעליגיאן פערקויפען. „געטרייע—ווענן אויך ווענינגע", דאז וואר אונד איזט שטעטס דיא פאראלע דער יודען געוועזען.

אללײן, טראצדעם זינד דיא סטאטיסטישען אויסווייזע, דיא אין לעטצטער צייט איבער יודענטויפען אונד מישעהען אין פערשיעדענען לאנדערן אונד שטאדטען פעראפפענטליכט וואורדען, דאך געאייגנעט, יעדעס יידישע הערץ מיט טיעפער וועהמוטהה צו ערפיללען. דאז זינד קיינע רעליגיאנסאיבערטריטטע מאנכער פייגלינגע, עהרגייציגער אדער פערליעבטער נאררען — דא ווערדען אונשולדיגע קינדער צום טויפבעקקען געפיהרט, דאמיט איהנען גלייך דער „געבורטספעהלער" אבגעוואשען ווערדע, דא ווירד אן נייגעבארענען זאהנען דיא בעשניידונג (מילה) ניכט פארגענאממען, דאמיט זיא שפאטער קיינע שוויער׳גקייטען האבען זאללען, איהרע אבשטאממונג צו פערלייגנען, דא געהען יידישע זאהנע אונד טאכטער מ י ש - ע ה ע ן איין, דערען קינדער צום וויטאויס גראססטען טהיילע ניכט מעהר דעם יודענטהומע אנגעהארען. טאגליך גראססער ווירד דיא צאהל דיעזער פא'לע, דיא ציפפערן וואכסען אינס אונגעהייערע. נעהמען וויר דיא סטאטיסטישען בעריכטע איבער וויען, בערלין, אינגארן עטצ. צור האנד. נאך הונדערטען צאהלען דיא יאהרליך זיך טויפענדען, נאך הונדערטען דיא יידישען זאהנע, אן דענען דיא בעשניידונג ניכט פארגענאממען וואורדע, נאך טויזענדען דיא יידישען זאהנע אונד טאכטער, דיא מישעהען איינגעהען. . . וואהין זאלל דאז פיהרען ? !

אין דער לעטצטען נוממער דער „וויענער יידישען פרעססע' לעזען וויר, דאס דיא טאכטער דעס ה' ווילהעלם ריטטער פאן ג ו ט מ א נ ן, געוועזענען פראזידענטען דער וויענער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדע, זיך געטויפט אונד איינען קריסטען געהייראטהעט האט. ניכט אום פרויא עלזא פאן גוטמאנן, פערמאהלטע ב ע ט ה ל ע ן - פ א ל ו ו א, אום דען פערלוסט, דען דאז יודענטהום דורך דען אויסטריטט דיעזער שטאלצען דאמע ערליטטען האט, געהט עס אונז, דאס וויר דיעזען פאלל שפעציעלל ערוואהנען ; „נור וואורמשטיכיגע פרוכט פאללט פאם בוימע אב", לויטעט איין אלטעס שפריכווארט. דער בוים דעס יודענטהומס האט שטארקע וואורצעלן אונד פיעלע צווייגע, ער האט שאן גאר מאנכען אסט פאן זיך אבפאללען געזעהען, אהנע דעסהאלב צו פערקיממערן, ער ווירד פיעלמעהר וויטער בליהען אונד גערייהען אונד פריכטע טראגען. אבער דיעזער פאלל איזט סימפטאמאטיש, ער צייגט, וועלכע רעליגיאזע ערציעהונג איין מאנן זיינען קינדערן אנגעדייהען ליעסס, דער אן דער שפיטצע דעס גראססטען יידישען געמיינווועזענס דער מאנארכיע שטאנד, דעם קוראטאריאום דעס ראבבינערסעמינארס אנגעהארטע אונד פיעלע אנדערע דערארטיגע עהרענשטעללען בעקליידעטע.

ווא בלייבען נון אונזערע הערען „פראטעסט-ראבבינער" ? איזט דאז עטווא דיא מיססיאן דעס יודענטהומס, דיא זיא טאגליך אים מונדע פיהרען ? דאס דיא הערען „אססימילאציאנסהעלדען" אין דיעזען פארגאנגען דיא וואהרע

אונד אַלליין זעליגמאַכענדע „אַססימילאַציאָן“ ערבליקקען, דאַז איזט גאַנץ בעגרייפֿליך. אַבער דיא „פּראָטעסטראַבבינער“ זאָללען דאָך דיעזעם צושטאַנדע מעהר אויפֿמערקזאַמקייט צואווענדען, זאָנסט ווערדען זיא באַלד הירטען אָהנע הערדען זיין. יעטצט טויפֿען זיך דיא זאָהנע אונד טאַכטער דער קולטוספֿאָרשטעהער, באַלד ווערדען עס פֿיעללייכט דיא קולטוספֿאָרשטעהער זעלבסט טהון. ווען נאָך ווערדען זיא מיט איהרען פּרעדיגטען צו בעקעהרען האַבען ?!

אַללערדינגס, פֿיעל העלפֿען קאָננען דיא פּראָטעסטראַבבינער עבען ניכט. זאָלאַנגע ניכט אין דען יידישען געמיינדען איין וואַהרער, עכטער יידישע גייסט הערשען ווירד, זאָלאַנגע ניכט אונזערע יוגענד יידיש ערצאָגען, מיט דער יידישען פֿערגאַנגענהייט אונד דען יידישען אידעאַלען בעקאַננט געמאַכט ווערדען ווירד, זאָלאַנגע אין יידישען געמיינדען מאָננער, דיא איהרע קינדער צור טויפֿע פֿיהרען — זאָלכע פֿאָללע זינד ניכט געראַדע זעלטען—אַן דער שפּיטצע דער געמיינדע געשטעללט אונד מיט אַנדערען יידישען עהרענאָמטערן בעטרויט ווערדען—אינזאָלאַנגע ווירד דיעזעם איבעל, דאַז וויא איין ק ר ע ב ס ש אַ ד ע ן איממער ווייטער אין דען קאָרפּער דעס יודענטהומס דרינגט, ניכט אַבצוהעלפֿען זיין. דאַהין צוא ווירקען, דאַס אין דיעזער בעציעהונג וואַנדעל געשאַפֿפֿען ווערדע, אונד צוואַר יע עהער דעסטאָ בעססער, דאַז איזט אונאַבווייזליכע פּפֿליכט אַללער גוטגעזיננטען אין איזראַעל.

איין אָרטהאָדאָקסער ראַבבינער.

אויך איינע „אַנטיציאָניסטישע שטיממע“.

דען קאָמפּפֿערן געגען דען ציאָניזמוס איזט איין נייער העלפֿער ענטשטאַנדען אין דער פּערזאָן דעס דר. היינריך נ ו ס ס ב ו י ם, דער איינע פּאָלנישע בראָשירע בעטיטעלט: „דיא שטיממע איינעס אַנטיציאָניסטען, אַן דיא יידיש-פּאָלנישע אינטעלליגענץ געווענדעט“ הערויסגעגעבען האַט. דיא אַנטיציאָניסטען קאָננען אַן דיעזעם איהרעם נייען „גענאָססען“ זעהר וועניג פֿריידע האַבען, דענן אונטער אַללען פֿערזוכען, דען ציאָניזמוס צו בעקאָמפּפֿען, איזט דיעזער וואָהל דער שוואָכסטע אונד שלעכטעסטע; קיין אַרגומענט, ניכט איינמאַל דער שיין איינעס זאָלכען, קיין בעווייז, זאָנדערן בלאָס איינע אינהאַלטסלאָזע פֿראַזעאָלאָגיע פֿיללט דיעזע 26 זייטען שטאַרקע בראָשירע אויס. ווענן ה' דר. נ ו ס ס ב ו י ם פֿאָגעל-שטרויס-פּאָליטיק טרייבען אונד זיך מיט זעלטענער נאַאיוויטאָט אַלס פּאָלע הינשטעללען וויל, אָבצוואַר דיא פּאָלען איהן ניכט אַלס זאָלכען אַנערקעננען וואָללען, דאַנן מאַג ער עס איממערהין טהון — דיא יידישע אינטעלליגענץ אַבער, וואָרונטער אייגענטליך דיא אַקאַדעמישע יוגענד געמיינט איזט, מאָגע ער מיט זיינען אונגעבעטענען ראַטהשלאָגען פֿערשאָנען. זיא וויססען שאָן זעלבסט, וואַס זיא צו טהון האַבען. בעמערקענסווערטה איזט, דאַס אויך דר. נוססבוים אַם שלוססע זיינער אויספֿיהרונגען זיך פֿיר דיא קאָלאָניזאַציאָן פּאַלאָסטינאַס אויסשפּריכט, דאַז איזט דאַז איינציגע גוטע אין זיינער גאַנצען בראָשירע. ווענן געגען דען ציאָניזמוס קיינע אַנדערען אַרגומענטע אַנצופֿיהרען זינד, אַלס דיעיעניגען, וועלכע דר. נוססבוים אויפֿצאָהלט, דאַנן קאָננטע ער זיך דיא גאַנצע אַרבייט ערשפּאַרען. מיט זאָלכען פֿראַזען לאָקקט מאַן קיינע קאַטצע פֿאָן הינטער דעם אָפֿען, געשווייגע דענן איינען ציאָניסטען אויס דעם ציאָניסטישען לאַגער. דיא יידישע יוגענד, דיא צור פֿאַהנע דעם ציאָניזמוס געשוואָרען האַט, ווירד דערזעלבען אויך ווייטערהין טרייא בלייבען — ווענן זיך אויך דר. נ ו ס ס ב ו י ם אַלס אַנטיציאָניסט וואָהל פֿיהלט. איהן דריקקט פֿיעללייכט דער שוה ניכט, זיא אַבער יאַ. איהר הערץ שלאָגט וואַרם פֿירס יידישע פֿאָלק אונד זיינע היילינען גיטער, זיא זינד גוטע יודען, אַלזאָ ציאָניסטען, אונד ווערדען עס אויך בלייבען. M.

בריעף אויס פּאַריז.

דער זיעג דען אַנטירעוויזיאָניסטען אין דער קאַממער האַט זיא זעהר איבערמיטהיג געמאַכט. דאַז רעוויזיאָנספֿערפֿאַהרען ווירד אַלזאָ דער שטראַפֿקאַממער דעס קאַססאַציאָנסהאָפֿעס אַבגענאָממען אונד דען פֿעראייניגטען קאַממערן דעסזעלבען איבערגעבען ווערדען, וואַס דאַז ענדע דער גאַנצען געשיכטע בעדייטע. פֿאָן דען פֿעראייניגטען קאַממערן האָפֿפֿטען זיא איינע גינסטיגע ערלעדיגונג, גינסטיג אין איהרעם זיננע. שאָן וואַהנטען זיא זיך אַלס דיא העררען פֿאָן פֿראַנקרייך — דאַ ערהיעלטען זיא איינען קאַלטען וואַססערשטראַהל, דער דיעזע היטצקאָפּפֿע גאַר שטוטציג מאַכטע. עס איזט דאַפֿיר געזאָרגט וואָרדען, דאַס איהרע ביימע ניכט אין דען הימעל וואַכסען. „הרבה שלוחים למקום“ — דער שוואַרצע זענזענמאַנן וואַר דיעסמאַל דער באָטע, דעססען זיך דיא פֿאָרזעהונג בעדיענטע, אום דיעזען לייטען דען שטאַנדפּונקט קלאַר צו מאַכען, דאַס דיא רעפּובליק דאָך קיין העררענלאָזעס גוט איזט, דעססען זיך יעדער נאַך ווילקיר בעמאָכטיגען דאַרף, דאַס דאַז שטאַאַטסגעפֿיגע פֿראַנקרייכס טראָטץ אַללער ערשיטטערונגען דאָך ניכט אין דעם מאַססע געלאָקקערט איזט, דאַס עס יעדעם געלינגען ווירדע, עס נאָך זיינעם גוטדינקען אונד נאָך זיינער לוינע אומצופֿאָרמען. אַלס דער פּראָזידענט דער פֿראַנצאָזישען רעפּובליק, פֿעליקס פֿ ו י ר ע, אַם 16. ד. מ. אַבענדס נאָך קורצעם טאָדעסקאַמפּף דיא אויגען פֿיר איממער שלאָס, דאַ פֿירכטעטע יעדער פֿראַנצאָזישע פּאַטריאָט, דיא העררען דרימאָן, ראָשעפֿאָר, קאַוואַגניאַק אונד קאָנזאָרטען ווערדען נון אים טריבען פֿישען אונד איינע שטאַאַטסאומוואָלצונג הערבייפֿיהרען, וויא זיא איהנען, נור איהנען גענעהם זיין ווירד. וואַס יעדער גוטע פֿראַנצאָזע בעפֿירכטעטע, דאַז עבען ערהאָפֿפֿטען דיעזע העררען. באַנגע פֿורכט אויף דער איינען זייטע, פֿראָהלאָקקענדעס האָפֿפֿען אויף דער אַנדערען—זאָ פֿערבראַכטען דיא פֿראַנצאָזען דיא נאַכט פֿאָם 16. אויף דען 17. פֿעבער 1899. מיט מאָרגענגרויען אַבער צייגטע עס זיך, דאַס דיא זויבערען העררען אַללצופֿריה געפֿראָהלאָקקט האַבען, דיא רעפּובליק האַט פֿריהער אונד טהאַטקראַפֿטיגער מאָביליזירט אַלס דיא מאָנאַרכיסטען אונד דיא גענעראַלשטאָבלער. 12 שטונדען נאָך דעם אַבלעבען פֿוירע'ס וואַר דיא רעפּובליק אויססער געפֿאַהר. מאַן שפּראַך ניכט מעהר פֿאָן איינעם גענעראַל אַלס קינפֿטיגען פּראָזידענט, ניכט איינמאַל פֿאָן דעם דער גענעראַלשטאַבספּאַרטייא אַנגענעהמען קאַוואַגניאַק, פֿאָן דען קראָנפּראָטענדענטען גאַר ניכט צו רעדען; אַללעס וואַר דאַריבער איינינ, דאַס איין

טרייער, גור איין טרייער אונד וואהרער רעפובליקאנער דען פראָזידענטען־שטוהל פֿראנקרייכס בעשטייגען מוסס.

דיא הערערן אנטירעוויזיאָניסטען האבען גלייך איינגעזעהען, דאס עס איהנען דיעססאל ניכט געלינגען ווירד, געגען דען שטראָם צו שווימטען אונד זיא זעגעלטען אויף עכט יעזואיטישער ווייזע אום, אוים דער נאָטה איינע טוגענד מאכענד. קאוואגניאק אָדער איין אנדערער גענעראלשטאָבלער ווארדע גאר ניכט אלס קאנדידאט אויפֿגעשטעללט, זאָנדערן דער עהרענווערטהע — מ ע ל י ן. ער איזט דאָך איין וואשעכטער רעפובליקאנער, זאָנסט האָטטע ער זיך ניכט צווייא יאהרע לאנג אן דער שפיטצע דעס מיניסטעריאומס בעהויפטען קאָננען. ווענן שאָן איין רעפובליקאנער געוואָהלט ווערדען זאָללטע, דאנן וועניגסטענס איין א נ ט י ר ע וו י ז י אָ נ י ס ט אונד מעלין האט דאָך ערסט אונלאָנגסט אין דער קאממער ערקלאָרט, ער האָטטע, ווענן ער אס שטאאטסרודער געבליעבען וואָרע, ניע זיינע צושטיממונג צור איינלייטונג דער רעוויזיאָן געגעבען. מעלין אלזאָ ווארדע אלס קאנדידאט אויפֿגעשטעללט, האטטע אויך אורשפֿרינגליך דיא מייסטען אויסזיכטען, געוואָהלט צו ווערדען, אבער גערארדע דיעזע זיינע פֿריינדע האבען איהן צו פֿאלל געבראכט. דרימאָן אונד ראָשעפֿאָר אלס אנהאָנגער מעלין׳ס, דאז האט איהן בייא אללען פֿראנצאָזישען פאטריאָטען פֿערדאָכטיגט געמאכט אונד זיא פֿעראייניגטען איהרע שטיממען אויף דען פראָזידענטען דעס סענאטס, עמיל ל ו ב ע ה, דער אויך שאָן אים ערסטען וואהלגאנגע געוואָהלט ווארדע.

שאָן אם וואהלטאגע, אלס דיא אנטירעוויזיאָניסטען איינגעזעהען האטטען, דאס איהר ליעבלינג ניכט דורכדרינגען ווירד, בעגאננען זיא איין באָמבארדעמענט פֿאָן פֿערדאָכטיגונגען אונד פֿעראונגלימפֿפֿונגען געגען דאז הויפט דעס קינפֿטיגען אָבערהויפטעס פֿראנקרייכס, עמיל ל ו ב ע ה. אללען פֿאָראן שריטט דער זויבערע בעאָרעפֿאָר, דער צוריקקגעטרעטענע פראָזידענט דעס קאססאציאָנסהאָפֿעס. דא ל ו ב ע ה זיך ביז דאהין אין בעצוג אויף דער דרייפֿוס-אפֿפֿאָרע זעהר רעזערווירט פֿערהיעלט אונד איהם דעסהאלב דארויס קיין פֿאָרוואורף געמאכט ווערדען קאָננטע, גריפֿף מאן צום לאָנגסט פֿערגעססענען פאנאמאשקאנדאל, וועלכער זיינערצייט, אלס לובעה מיניסטערפראָזידענט וואר, ענטהיללט ווארדע. לובעה ווארדע נון אלס „פ א נ א מ י ס ט“ פֿערשריעען.

דאז האט יעדאָך ניכט געהאָלפֿען, יע שטאָרקער דיעזע פֿיינדע דער רעפובליק געגען לובעה וויטהעטען, דעסטאָ ענגער שלאָססען זיך איהרע פֿריינדע אונד אנהאָנגער אום איהן. זאמסטאג, דען .18 ד. מ., אם וואהלטאגע, מאָרגענס, גאלט לובעה אלס פראָזידענט דער רעפובליק, נאָך בעפֿאָר ער געוואָהלט ווארדע.

אלס נון דאז רעזולטאט דער וואהל בעקאננט ווארדע, דא מאכטען דיא דרייפֿוספֿיינדע איהרעם אונמוטה דורך דעמאָנסטראציאָנען געגען דען געוואָהלטען פראָזידענטען לופֿט, דיא גאר באלד אין אויסשרייטונגען אויסארטעטען. זיא האָפֿפֿטען, דאדורך איינע פֿאָלקסבעוועגונג צו עררעגען, דיא דאנן לייכט אין איינע רעגעלרעכטע ר ע וו א ל ו צ י אָ ן אויסארטען ווירדע. צו דיעזעם צוועקקע ווארדע דיא העטצע געגען באראָן ר אָ ט ה ש י ל ד געריכטעט, אום דען מאב דורך אויסזיכט אויף פלינדערונג צור טהיילנאהמע אן דען אויסשרייטונגען צו פֿעראנלאססען. א י ם ה ו י ז ע ר אָ ט ה ש י ל ד׳ ס וו א ו ר ד ע ן ט ה א ט ז א כ ל י ך, ד י א פֿ ע נ ס ט ע ר א י י נ ג ע ש ל א ג ע ן, אבער אויך דא פֿעררעכנעטען זיך דיא הערערן אנטיסעמיטען גרינדליך, דיא פּאָליצייא שריטט מיט דער גראָססטען ענערשיע אין אונד פֿעריאגטע דיא מענגע פֿאָם הויזע ראָטהשילד׳ס, ניכט עטיוא דעם יידישען באראָן צוליעבע – דאריבער דירפֿטע ער

זעלבסט זיך קוים איינער טיישונג הינגעבען, — זאָנדערן וייל אים זעלבען הויזע זיך דאז — ג ע נ ע ר א ל ק אָ נ ז ו ל א ט אָ ס ט ע ר ר י י ך - א ו נ ג א ר נ ס בעפֿינדעט, אונד עס לייכט צו איינעם קאָנפֿליקט מיט אָסטעררייך-אונגארן געקאָממען וואָרע, ווענן מאן דאז קאָנזולאט אנגעגריפֿפֿען האָטטע.

זאָ וואָרען דיעזע זויבערען סוביעקטע איבעראלל פֿאָם פֿאטאלען מיססגעשיקק פֿערפֿאָלגט, זיא מוססטען גאר באלד איהר אנזיננען אויפֿגעבען אונד אין דען שטראססען פֿאָן פאריז הערשען וויעדער רוהע אונד אָרדנונג.

*

וואס האבען נון וויר יודען — נאטירליך זייא היער בלאָס דיא דרייפֿוס-אפֿפֿאָרע [געמיינט — פֿאָן דיעזעם פראָזידענטענוועכסעל צו ערווארטען ? — „אין מספרים אחרי מטתו של מת“, הייססט עס אים תלמוד, „פֿאָן דען טאָדטען נור גוטעס“, בעזאגט איין ראָמישעס שפריכוואָרט. אונד דאָך, וואָללטען וויר היער איבער דען פֿערשטאָרבענען פראָזידענטען פֿ ו י ר ע שפרעכען, וויר קאָננטען דער פֿערזוכונג ניכט ווידערשטעהען, איהן אויפֿס העפֿטיגסטע צו טאדעלן. זיינע האלטונג אין דער דרייפֿוס-אפֿפֿאָרע וואר גערארעצו איינע שאָנדליכע. ער שפיעלטע מיט דעם גענעראלשטאב הינטער איינער דעקקע, ער וואר פֿאָן אללען מאכינאציאָנען דער גענעראלע אונטעררריכטעט אונד גאב דענזעלבען זיינע צושטיממונג. אָב דאז ווירקליך אוים געגנערשאפֿט געגען דרייפֿוס אָדער אוים פֿורכט, זיינע שטעללונג איינצוביססען, געשעהען, דאז צו בעאורטהיילען איזט היער ניכט אם פלאטצע. טהאטזאכע איזט, דאס ער אללעס מאָגליכע טהאט, אום דיא רעוויזיאָן דעס דרייפֿוס-פראָצעססעס, דאז אויפֿקאָממען דער וואהרהייט אונד דער גערעכטיגקייט, צו הינטערטרייבען.

עמיל ל ו ב ע ה, דער נייע פראָזידענט, האט צו דיעזער אפֿפֿאָרע נאָך ניכט שטעללונג גענאָממען. וואָהרענד דער גאנצען צייט, אלס דיעזע אנגעלעגענהייט זאָפיעל שטויב אויפֿווירבעלטע, דיא געמיטהער ערהיטצטע אונד דיא גייסטער עררעגטע, פֿערהיעלט ער זיך זעהר רעזערווירט אונד אלס פֿאָרזיטצענדער דעס סענאטס פֿאנד ער ניע געלעגענהייט, אין דען דעבאטטען דאז וואָרט צו ערגרייפֿען, אום זיינע מיינונג בעקאננט צו געבען. אויך אין פריוואטקרייזען ליעסס ער דאריבער ניכטס פֿערלויטען. אבער ער נילט אלס עהרליכער אונד טרייער רעפובליקאנער, אלס מאנן, דער דיא וואהרהייט אונד גערעכטיגקייט איבער אללעס ליעבט, דער דען מוטה האט, דאז וואס ער איינמאל פֿיר ריכטיג ערקאננט האט, אויך צו פֿערטרעטען אונד דורכצופֿיהרען. ער ווירד זיך געוויסס ניכט זאָלכע מאכינאציאָנען צו שולדען קאָממען לאססען, וויא זיין פֿאָרגאָנגער פֿעליקס פֿוירע. ער האט אויך אין דען לעטצטען טאגען בעוויעזען, דאס ער פֿאָר קיינעם טערראָריזמוס צוריקקשרעקקט אונד זיך דעם טרייבען אונד דעם יאָהלען דער מענגע ניכט בייגען ווירד. אין זיינער באָטשאפֿט אן דיא קאממער צאָללטע ער וואָהל דער ארמעע דאז פֿאָללסטע לאָב, האָב אבער אויך הערפֿאָר, דאס אויך דיא אנדערען רעפובליקאנישען אינסטיטוציאָנען, וויא דיא יוסטיץ או. ז. וו. האָכגעהאָלטען אונד רעשפעקטירט ווערדען מיססען. עס איזט אלזאָ צו ערווארטען, דאס אונטער זיינער פראָזידענטשאפֿט עס ענדליך געלינגען ווירד, דער וואהרהייט אונד דער גערעכטיגקייט צום זיעגע צו פֿערהעלפֿען.

*

בעציגליך דער דרייפֿוס-אפֿפֿאָרע איזט ניכטס נייעס איינגעטרעטען, דער פראָזידענטען-וועכסעל האט איבריגענס אללע אנדערען אנגעלעגעהייטען צוריקקגעדראָנגט. וויא עס שיינט, ווירד דיא רעוויזיאָנספֿאָרלאגע דער רעגיערונג אויך פֿאָם סענאט אנגענאָממען ווערדען.

אין אַלגיער האבען פּאַריגע וואָכע וויעדער בלוטיגע עקסצעססע געגען דיא יודען שטאַטטגעפונדען. דיעזע ווערדען פיעללייכט שאָן דיא לעטצטען זיין, דענן דיא הויפּטהעטצער געגען דיא יודען אין אַלגיער, דער געוועזענע בירגערמייסטער מאקס רעשי, דער פאָן דער רעגיערונג זיינעס אמטעס ענטהאָבען וואָרדען איזט אונד דער רעדאַקטער דעס „אנטי-יוד״ אין אַלגיער, פּיליפּפּי, בעפינדען זיך בערייטס הינטער שלאָסס אונד ריעגעל. ערסטערער וואורדע וועגען זיינער יודענהעטצערייען צו דרייא יאהרען, לעטצטערער צו אכט מאָנאַטען קערקערס פעראורטהיילט.

פּאַריז, 23. פעבער 1899. י. גאָלאָמב.

פּאָליטישע רונדשויא.

אים פּאַרלאַמענטאַרישען לעבען אין אָסטעררייך איזט רוהע איינגעטרעטען. וואָהל האבען איינינגע לאַנדטאַגע דיעזע וואָכע איהרע טהאַטיגקייט וויעדער אויפגענאָממען. עס זינד דיעס אבער צומייסט דיעיעניגען, אין וועלכען זיך דיא פערהאַנדלונגען אַם רוהיגסטען אבוויקקעלן. האָכסטענס אין דער מאָהרישען לאַנדעסשטובע דירפטע עס צו לעבהאַפטען אויסאיינאַנדערזעטצונגען צווישען דייטשען אונד טשעכען קאָממען.— אויסנאַהמסווייזע שטעהט אויך אים גאַליצישען לאַנדטאַגע איינע לעבהאַפטע דעבאַטטע בעפאָר אונד צוואר אין אנגעלעגענהייט דער שפּאַרקאַססע. עס בעשטעהט נאָמליך דיא אַבזיכט, דאַס דאַז לאַנד דיא גאַראַנציע פיר דיא שפּאַרקאַססע איבערנעהמען זאָלל.

— דיא אונגאַרישע קריזע איזט נון איהרער לאָזונג נאַהע געקאָממען. דיא אָפּפּאָזיציאָן האט איינען גראָססען ערפאָלג עררונגען. נאַכדעם דיעזעלבע אויף איהרעם שטאַנדפּונקטע בעהאַררט האט, דעם באַראָן באַנפּפי קיינע פאָרלאַגע צו בעוויללינגען, מוססטע דאַז קאַבינעט צוריקקטרעטען. דער קאַיזער האט דיא דעמיססיאָן אנגענאָממען אונד דען אבגעאָרדנעטען קאָלאָמאַן פאָן שעלל מיט דער בילדונג דעס נייען קאַבינעטס בעטרויט. אויך דאַז איזט איין ערפאָלג דער אָפּפּאָזיציאָן, וועלכע פאָן פאָרנהעריין ערקלאָרטע, זיא ווערדע, פאַללס שעלל אן דער שפּיטצע דער רעגיערונג טרעטען זאָללטע, זאָפאָרט דיא אָבשטרוקציאָן אויפגעבען, דא זיא צו שעלל דאַז פאָללסטע פערטרויען האבע. דער נייע מיניסטערפּראָזידענט בעגאַב זיך נאך בודאַפּעסט, אום דיא קאָמפּראָמיסס-פערהאַנדלונגען מיט דער אָפּפּאָזיציאָן פאָרטצוזעטצען. ערסט נאך אבשלוסס דערזעלבען ווירד ער אן דער בילדונג זיינעס קאַבינעטס שרייטען, דיא מייסטען מיטגליעדער דער ביזהעריגען רעגיערונג דירפטען אויך דעם קאַבינעט שעלל אנגעהאָרען. דאַסזעלבע ווירד יעדענפאַללס בלאָס אויס מיטגליעדער דער ליבעראַלען פּאַרטייא צוזאַממענגעזעטצט ווערדען, זאָ דאַס דיעזעלבע וויטער דיא העררשענדע אים לאַנדע בלייבט. דער נייע מיניסטערפּראָזידענט שטעהט אים 62. לעבענסיאַהרע אונד איזט איינער דער הערפאָרראַגענדסטען פּאַרלאַמענטאַריער. ער וואר בערייטס איינמאַל פינאַנצמיניסטער אים קאַבינעט טיססאַ.

— דער צייטפּונקט דעס צוזאַממענטריטטעס דער אבריסטונגסקאָנפערענץ אין האאג איזט נאָך ניכט בעשטיממט. דיא האָללאַנדישע רעגיערונג, וועלכער, דא דיא קאָנפערענץ אין איהרעם לאַנדע שטאַטטפינדעט, דאַז פאָרמעללע איינלאַדונגסרעכט צו דערזעלבען צושטעהט, האט דיא איינלאַדונגען נאָך ניכט אויסגעשיקקט. עס ערגאַב זיך נאָמליך דיעסבעציגליך איינע שוויעריגע פראַגע. דער פּאַפּסט ערהאָב אַנשפּרוך, עבענפאַללס צור קאָנפערענץ איינגעלאַדען צו ווערדען. ווירדע דיעס געשעהען, זאָ וואָרע עס איינער אנערקעננונג דער אַנשפּריכע דעם פּאַפּסטעס אויף איינער וועלטליכען מאַכט גלייכ-געקאָממען, וואָדורך וויעדעראום דיא איטאַליעניזשע רעגיערונג זיך פערלעטצט געפיהלט האַטטע. אום דיעזער עווענטואַליטאַט פאָרצוביגען, האט נון דער פּאַפּסט אויף דער טהיילנאַהמע אן דער קאָנפערענץ פערציכטעט, דאַמיט דאַז צושטאַנדעקאָממען דערזעלבען ניכט אין פראַגע געשטעללט ווערדען זאָללטע. יעטצט בעשטעהט נון קיין הינדערניסס מעהר אונד איזט דאַז צוזאַממענטרעטען דער קאָנפערענץ באַלדיגסט צו ערוואַרטען.

— דער פּראָזידענטען-וועכסעל אין פראַנקרייך האט זיך פיעל רוהיגער פאָללצאָגען, אלס מאן געגלויבט האַטטע. דיא רעפּובליק האט זיך שטאָרקער ערוויעזען, אלס מאן אנצונעהמען געניינגט וואר. דיא מיליטאָרפּאַרטייא אונד דיא מאָנאַרכיסטען וואַגטען עס גאַר ניכט, איינען קאַנדידאַטען אויפצושטעללען אונד זעלבסט דעריעניגע קאַנדידאַט, פיר דען זיא זיך אַם שטאָרקסטען איינגעזעטצט האַטטען, מעלין, האט גלייך איינגעזעהען, דאַס זיין בעמיהען גאַנץ פערגעבענס איזט אונד צאָג עס פאָר, דיא ערקלאָרונג אבצוגעבען, דאַס ער ניכט קאַנדידירע. דער רעפּובליקאַנישע קאַנדידאַט לובעה איזט אויך שאָן אים ערסטען וואַהלגאַנגע מיט גראָססער מאַיאָריטאַט צום פּראָזידענטען געוואָהלט וואָרדען. דיא אַנטידרייפוסיסטען פערזוכטען אין דען ערסטען טאַגען, געגען דען נייען פּראָזידענטען דעמאָנסטראַציאָנען צו פעראַנשטאַלטען, זיא האבען יעדאָך גאַר באַלד דאַז צוועקקלאָזע איהרעס בעגיננענס איינגעזעהען אונד דאַפאָן אבגעלאַססען. (זיעהע בריעף אויס פּאַריז).

— דיא פאָרגאַנגע אין מאַצעדאָניען, וואָ עס אין לעטצטערער צייט וויעדער צו גאָהרען בעגאַנן, פעראַנלאַססטע דיא טירקייא, דאָרטזעלבסט איהרע טרופּפּענמאַכט צו פערשטאַרקען, אום עווענטועללען אויפשטאָנדען געגענאיבער געריסטעט צו זיין.

— אויף קרעטא שיינט ענדליך וויעדער רוהע אונד אָרדנונג איינגעטרעטען צו זיין. דער „גראָססקאָממיססאָר״ פּרינץ געאָרג פאָן גריעכענלאַנד האט בערייטס דיא נאַציאָנאַלפערזאַממלונג איינבערופען אונד דערזעלבען דען פערפאַססונגסענטוואורף פאָרגעלעגט. דער צוזאַממענטריטט דער נאַציאָנאַלפערזאַממלונג זאָוויא דיא ערסטען פערהאַנדלונגסטאַגע דערזעלבען פערליעפען אָהנע יעדוועדער שטאָרונג.

— דיא שפּאַנישע קאַממער איזט צוזאַממענגעטרעטען אונד דיא רעגיערונג לעגטע דערזעלבען דען פריעדענספערטראַג מיט אמעריקאַ פאָר. אים סענאַט זאָוואָהל וויא אין דער קאַממער ווערדען געגען דיא רעגיערונג דיא העפטיגסטען פאָרווירפע געשליידערט אונד דאַז פאָרגעהען דער גענעראַלע אונד איהרע קאַפּיטולאַציאָנען שטאַרק געגייססעלט. וואָהל אָדער איבעל ווירד דיא קאַממער דען פריעדענספערטראַג אננעהמען מיססען. איין רעגיערונגסוועכסעל איזט יעדאָך אונפערמיידליך.— נאַכדעם שפּאַניען דען גראָססטען טהייל זיינער קאָלאָניאַלען בעזיטצונגען איינגעביססט האט, איזט עס נון בערייט, אויך דען רעסט דערזעלבען אן יעדעם מייסטביעטענדען צו פערקויפען, דא דיעזעלבען פיר שפּאַניען קיינען ווערטה מעהר האבען. זאָ ווירד דאַז איינסט שטאָלצע שפּאַניען גאַנץ אויס דער ליסטע דער קאָלאָניאַלמאַכטע געשטריכען ווערדען.

— דיא אמעריקאַנער האבען אויך אויף דען פיליפּפינען-אינזעלן גליקק. אין איינינגען צוזאַממענשטאָססען מיט דען אויפשטאָנדישען זינד זיא זיעגער געבליעבען. עס דירפטע, ווענן עס זאָ וויטער פאָרטגעהען זאָלל, ניכט מעהר לאַנגע דויערן, ביז דיא אינזעלן גאַנץ אין דען האָנדען דער אמעריקאַנישען טרופּפּען זיין ווערדען.

— אין כינא איזט עס אין דער נאַהע דעס האַפענס טאַליאַנוואַן צו איינעם בלוטיגען צוזאַממענשטאָסס צווישען רוססישען אונד כינעזישען זאָלדאַטען געקאָממען. דיעזער האַפען

איזט זייטענס כינאַ'ס אַן רוסלאַנד אַבגעטרעטען וואָרדען, יעדאָך נור אונטער דער בעדינגונג, דאַס דיא כינעזישע סאָוועראַניטעט געוואַהרט בלייבע. נון וואָללטען דיא רוססען דאָרט דיא שטייערן איינהעבען, וואַס געגען דען געטראָפֿפֿענען פֿעראיינבאַרונגען פֿערשטאָססט. דיא כינעזען וואָללטען דיעס פֿערהינדערן, וואָדורך עס צום צוזאַממענשטאָסס קאַם, בייא דעם אַללערדינגס דיא רוססען זיעגער געבליעבען זינד.

אויפֿרוף אויס ירושלים!

עדלע גלויבענסגענאָססען אונד ציאָנספֿריינדע!

אים נאַמען דער יידישען בעוואָהנער יערוזאַלעמס טרעטען וויר הייטע אַן זיא העראַן. זיא פֿערנעהמען אַבער דיעסמאַל ניכט דיא שטיממע דער אַרמען קראַנקען, דער פֿערלאַססענען וויטווען אונד וואַיזען, דיא זיא אום איהרע הילפֿע אונד רעטטונג אַנפֿלעהען. עס איזט פֿיעלמעהר דער מוטהיגע רוף איינער **לעבענספֿראָהען יוגענד נאַך אַרבייט**, דער אַן זיא ערגעהט.

זייט פֿיעלען יאַהרען לאַסטעט אויף דיא יודען יערוזאַלעמס וויא איין אונהיילשוואַנגערער פֿלוך איין געגען זיא געהעגטעס פֿאָראורטהייל, וועלכעס זיא אַלס מיססיגגאָנגער בראַנדמאַרקט אונד זיא אינפֿאָלגעדעססען אין דער אַכטונג איהרער אויסלאָנדישען ברידער טיעף העראַבזעטצט. איזט אַבער יע איין פֿאָראורטהייל אונגערעכט געוועזען, זאָ איזט עס דיעזעס. דיא היעזיגען יודען זינד וויית דאַפֿאָן ענטפֿערנט, דען אונגערעכטען פֿאָרוואורף דעס מיססיגגאַנגעס אונד דעס ניכטסטהונס צו פֿערדיענען. אים געגענטהייל — אונד דאַז ווערדען אונז דיא גענויען קעננער דער סאָציאַלען פֿערהעלטניססע דער הייליגען שטאַדט אונד איהרער בעוואָהנער גערנע צוגעבען — זיא אַרבייטען פֿיעל אונד שווער אונד שטרעבען שטעטס נאַך איינעם עהרענפֿאַללען, פֿאָן דען וואָהלטהאַטען איהרער ברידער אונאַבהאָנגיגען דאַזיין. עס גיעבט וואָהל קיינע נאָך זאָ שווערע אַרבייט, פֿאָר דער זיא צוריקקשרעקקען, קיינע נאָך זאָ ניעדריגע פֿערריכטונג, דיא איהנען צו שווער ווירד. דאַז גאַנצע האַנדווערק ליעגט פֿאַסט אויסשליעסליך אין האָנדען דער יודען אונד אויך טאַגעלאָהנער, פֿוהרלייטע, לאַסטטראָגער עטצ. זינד גראָססטענטהיילס יודען, פֿאָם פֿריהען מאָרגען ביז צום שפּאָטען אַבענד יאַגען אונד מיהען זיך דיעזע אַב, אום פֿיר דען גערינגען לאָהן דער אָפֿט צאַהלרייכען פֿאַמיליע דיא נאָטהווענדיגסטען נאַהרונגסמיטטעל צו פֿערשאַפֿפֿען.

מיט דעם בעגינן דער **קאָלאָניזאַציאָנסבעשטרעבונגען** אין אייראָפּאַ איזט אויך בייא דען יערוזאַלמער יודען דיא ליעבע צור בעשאַפֿטיגונג אונזערער פֿאָרפֿאַהרען וואַכגערופֿען וואָרדען, אונד מאַנכעס הערץ שלוג היער האָהער אונד פֿריידיגער בייא דעם געדאַנקען אַן איין נייעס אַרבייטספֿאַללעס לעבען. יאַ, זאָגאַר יערוזאַלמער וואַרען דיא ערסטען, דיא דיעזעס העררליכע אידעאַל, אַלס עס נאָך אים גייסטע איהרער אייראָפּאָאישען ברידער שלוממערטע, בערייטס רעאַליזירט האַטטען. וואורדען אויך דיא היעזיגען יודען געלעגענטליך דער אַנזיעדלונגען פֿאָן קאָלאָניסטען אין פּאַלאָסטינאַ ניע בעריקקזיכטיגט — וואַהרשיינליך אויך אין דעם פֿאַלשען גלויבען, דאַס זיא אַרבייטסשייא אונד צור לאַנדאַרבייט אונפֿאָהיג זינד, — זאָ בעוויזען זיא יעטצט דורך דיא טהאַט, דאַס מאַן זיא אונטערשאָטצט. זיא געהען הינאויס אין דיא קאָלאָניען אונד פּרייזען זיך גליקקליך, ווענן זיא, אים זאָממער בייא דער גלוט דער זאָננע אונד אים ווינטער בייא ווינד אונד וועטטער דען געהייליגטען באָדען אונזערער פֿאָטער מיט פּפֿלוג אונד האַקקע צו בעאַרבייטען דיא געלעגענהייט האַבען. זיא וויססען אונד פֿיהלען עס: „דיא הויפּטבעשאַפֿטיגונג אונזערעס פֿאָלקעס — דיא אַרבייט, דיא זיין לעבענסנערוו איזט אונד איממער בלייבען ווירד — דאַז איזט דיא לאַנדווירטהשאַפֿט".

צווייא וויכטיגע אומשטאָנדע: איינערזייטס דיא פֿאָרטוואָהרענד אים וואָכסען בעגריפֿפֿענע נאָטה אונטער דען האַנדווערקערן אונד טאַגעלאָהנערן אונד אַנדערערזייטס דיא איממער שטייגענדע לוסט אונד ליעבע דער היעזיגען איינוואָהנער צום אַקקערבויא, האַבען היער דיא גרינדונג איינעס פֿעראיינעס צור פֿאָלגע געהאַבט, בענאַננט „**חברת ישוב ארץ הקדושה**", „פֿעראיין צור פֿאָרדערונג דער אַגריקולטור אים הייליגען לאַנדע".

דער צוועקק דיעזעס פֿעראיינס איזט: דורך דיא צופֿיהרונג איינעם גראָססען טהיילעס דער היעזיגען אַרבייטסקראָפֿטע צום לאַנדבויא אויך יערוזאַלעם אַן דעם גראָססען קאָלאָניזאַציאָנסווערקע טהיילנעהמען צו לאַססען אונד דאַדורך היער איינע פֿערמינדערונג דעס יידישען פּראָלעטאַריאַטס צו ערציעלען. דיא שוויעריגקייט אונזערעס אונטערנעהמענס וואַר אונז בייא דער גרינדונג דעס פֿעראיינעס ניכט אונבעקאַננט. וויר וואוססטען פֿאָרהער, איבער וועלכע הינדערניססע דער וועג צום ציעלע פֿיהרען ווירד; וויר זאַהען וואָהל איין, דאַס גוטער וויללע אונד קאָרפּערליכע אַרבייט זעלבסט ניכט אויסרייכען ווירדען צור אויספֿיהרונג אונזערער פּלאָנע, דאַס פֿיעלמעהר דיא מאַטעריעללען מיטטעל איין אינטעגרירענדער פֿאַקטאָר דאַבייא זינד; וויר זאַגטען אונז יעדאָך: „לא עלינו המלאכה לגמור, ואין אנו בני חורין להבטל ממנה". עס איזט ניכט אונזערע פּפֿליכט, דאַז ווערק צו פֿאָללענדען, וויר זינד אַבער אויך ניכט פֿרייא, אום אונז פֿאָן דעמזעלבען גאַנץ לאָזצוזאַגען.

וויר ערגריפֿפֿען דאַהער דיא איניציאַטיווע אין דער צופֿערזיכטליכען האָפֿפֿנונג, דאַס דיא אָפֿפֿענטליכע מיינונג אונזער ווערק מיט בייפֿאַלל אויפֿנעהמען אונד דאַסזעלבע נאַך קראָפֿטען פֿאָרדערן ווערדע. פֿאָן דען פֿיעלען יונגען לייטען, דיא זיך אום אונזער באַננער שאַרטען, שיקקטען וויר ביינאַהע 50 נאָך דען קאָלאָניען, וואָ זיא אויף אונזערע עמפּפֿעהלונג הין זאָפֿאָרט בעשאָפֿטיגונג געפֿונדען האַבען.

אונזער פֿערזוך איזט גאָטטלאָב געלונגען, דען **יערוזאַלעמער אַרבייטערן** ווירד פֿאָן אַללען זייטען דאַז בעסטע צייגניסס אויסגעשטעללט. זיא אַרבייטען מיט ליעבע, פֿלייס אונד אויסדויער — קאַנן אונד דאַרף עס נון בייא דיעזעם ערסטען פֿערזוך בלייבען?! דיעזער אַלליין האַט אונז צירקאַ 1500 פֿראַנקס געקאָסטעט, וועלכע דער פֿעראיינסקאַססע אים לויפֿע דעס יאַהרעס אַן בייטראָגען אונד שפּענדען פֿאָן דער היעזיגען בעפֿאָלקערונג צוגעפֿלאָססען זינד. יעטצט אַבער זינד וויר אויססער שטאַנדע, דען גאָלדענען וועג, דען וויר בעטרעטען, וויטערצוגעהען. דאַרויס ווירדע אונד מיססטע אַבער איין דאָפּפּעלטער נאַכטהייל ערוואַכסען. ערסטענס ווערדען וויר אַללע, דיא זיך בייא אונז צור אַרבייט מעלדען, ריקקזיכטסלאָז אַבווייזען מיססען, אונד דאַנן ווירד אויך דאַז בערייטס געשעהענע ווערק געפֿאָהרדעט ווערדען, וויל דיא אַרבייטער אָהנע יעדע אויסזיכט אויף איהרע שפּאָטערע אַנזיעדלונג אַלס קאָלאָניסטען דיא שווערע אַרבייט אויפֿגעבען ווירדען.

אונזערע דרינגענדע ביטטע אַן אַללע וואַהרען פֿריינדע ציאָנס אונד דעס קאָלאָניזאַציאָנסווערקעס געהט נון דאַהין: זיא מאָגען אונזערן בעשטרעבונגען איהרען קראָפֿטיגען ביישטאַנד לייהען אונד אונז — אויף וועלכע ווייזע אויך איממער — אין אונזערם אויסגעצייכנעטען אונטערנעהמען אונטערשטיטצען, רעכט פֿיעל זאָהנע ציאָנס דער אַגריקולטור צוצופֿיהרען אונד דאַדורך דיא יודען יערוזאַלעמס מאָראַליש אונד סאָציאַל צו העבען אונד צו קראָפֿטיגען אונד זיא פֿיר איינע בעססערע צוקונפֿט פֿאָרצובערייטען.

דער פֿערוואַלטונגסראַטה:	דאַז עקזעקוטיוו־קאָמיטע:
מ. פינעס,	נ. נאַטהאַנזאָהן,
י. מ. סאַלאָמאָן,	אַ. בלומענפֿעלד,
י. בלומענפֿעלד,	ל. פֿאָרוש,
ע. האָניג,	פּ. מ. גראַיעווסקי,
ל. ס. גראַיעווסקי,	ל. ליפּשיטץ,
אַ. ע. זאַקס, ד. יעלין,	ס. בן־טוביים,
י. ה. ריוולין, אַ. סאַלאָמיאַק.	מ. ע. זאַקס.

Adresse: Lëbl. Ferein „JSCHUB EREZ HAKODESCH
in JERUSALEM (Palästina).

קראָניק.

(קראקויא.) דער פֿעראיין „א ה ב ת־צ י ו ן“ אין ט א ר נ אָ ו ו האט זאָעבען זיינען רעכענשאַפֿטסבעריכט איבער זיינע טהאַטיגקייט אין דען יאהרען 1897 אונד 1898 פֿעראָפֿפֿענטליכט. דעמזעלבען ענטנעהמען וויר, דאס דיא צאהל דער מיטגליעדער דעס פֿעראיינעס, וועלכע איהרע איינלאַגשיינע פֿ אָ ל ל ב ע צ א ה ל ט האבען, 599 בעטראָגט. דיא איננאהמען בעלויפֿען זיך אויף 36050,88 פֿל., דיא אויסגאבען 28210.34 פֿל. קאססאַשטאנד 7840.54 פֿל. דער פֿעראיין האט אין דיעזען צווייא יאהרען איינע זעגענסרייכע טהאָטיגקייט ענטפֿאַלטעט אונד עס איזט דעמזעלבען געלונגען, אין פאלאָסטינא דיא קאָלאָניע „מחנים“ פֿיר גאַליצישע יודען צו עררי‍כטען אונד זינד בערייטס דיא ערסטען 11 קאָלאָניסטען אן אָרט אונד שטעללע אנגעלאנגט. דער פֿעראיין האט פֿיעלעס צור פֿערברייטונג דעס ציאָניזמוס, שפעציעלל אין דען קרייזען דער אָרטהאדאָקסען, בייגעטראגען. דען לייטערן דעס פֿעראיינעס, דיא זיך מיט אללעס אייפֿער אונד אויפֿאָפֿפֿערונג דיעזער הייליגען אויפֿגאבע ווידמעטען, געביהרט פֿאָללסטעס לאָב.

(קראקויא.) דיא דיעסוואָכענטליכע נוממער דעס „המגיד“ קאָננטע וועגען אבוועזענהייט דעס רעדאקטערס ה׳ י. ש. פֿ ו כ ס, דער אין איינער דרינגענדען אנגעלעגענהייט פֿעררייזען מוססטע, ניכט ערשיינען. נאָכסטע וואָכע ערשיינט איינע ד אָ פּ פּ ע ל נ ו מ מ ע ר.

(קראקויא.) אם .23 ד. מ. וואורדע אן דער היעזיגען יאגיעללאָגישען אוניווערזיטאָט אונזער געזיננונגסגענאָססע ה׳ סאמועל וו א ר ה א פֿ ט י ג אויס יאראָסלויא צום ד אָ ק ט אָ ר ד ע ר ר ע כ ט ע פּראָמאָווירט.

(קראקויא.) אם .17 ד. מ. איזט היער ר׳ בונם שרייבער, זאָהן דעס פֿערבליכענען היעזיגען אָבעררא‍בבינערס ה״ר שמעון סופר זצ״ל, אים אלטער פֿאָן 54 יאהרען פֿערשיעדען.

(לעמבערג.) זאָננטאג דען .19 ד. מ. טאגטע היער אין לעמבערג דיא ערסטע קאָנפֿערענץ דער גאַליצישען האנדעלספֿאכפֿעראיינע. וויא אויף יעדער סאָציאליסטישען פֿערזאמלונג וואורדע אויך היער איבער דען ציאָניזמוס טיכטיג געשימפֿפֿט. דארין זינד דיא הערען סאָציאליסטעןווירקליך גראָסס, פֿיר דאז וואָהל דער ארבייטער, שפעציעלל דער יידישען, לייסטען זיא אבער בלוטוועניג. דארום זעהען וויר אויך, וויא דער אינטעלליגענטערע טהייל דער ארבייטערשאפֿט דעם סאָציאליזמוס דעם ריקקען קעהרט אונד זיך צום ציאָניזמוס בעקעננט. איבעראלל ווערדען ציאָניסטישע ארבייטער-פֿעראיינע געגרינדעט, דיא זיך זעהר שאָן ענטוויקקלען. לעביעה...

(קאָלאָמעא.) דאז ציאָניסטישע לאנדעסבּיראָה פֿיר גאַליציען, וועלכעס זיינען זיטץ אין קאָלאָמעא האט, האט איינען אויפֿרוף וועגען זאמלונג דער שקל־געלדער ערלאססען.

(פֿאדוואָלאָטשיסקא.) אונזער גלויבענסגענאָססע דר. ס. דאוויד איזט איינשטיממיג צום בירגערמייסטער אונזערער שטאָדט געוואָהלט וואָרדען.

(וויען.) דיא אנטיסעמיטען פלאנען שאָן וויעדער איינען געוואלטשטרייך געגען דיא יודען. נאכדעם עס איהנען אין בעצוג אויף דיא שולע געלונגען איזט, מיט אומגעהונג דעס געזעטצעס דיא אבזאָנדערונג דער יידישען שולקינדער אין בעזאָנדערען קלאססען דורכצופֿיהרען, געהען זיא נון דאראָן, אויף עבען דעמזעלבען וועגע איין ש אָ כ ט פֿ ע ר ב אָ ט צו ערלאססען. עס זאָללען נאָמליך מאססרעגעלן געטראָפֿפֿען וואָרדען, אום דיא אוננאָטהיגע טהיערקוואָלעריא ביים שלאכטען דער טהיערע אין דען שטאָדטישען שלאכטהייזערן צו פֿערהיטען. דאס דיעזע מאססרעגעלן גאנץ אונד גאר בלאָס געגען דיא יידישע שלאכטמעטהאָדע געריכטעט זינד, דאז איזט יעדעם איינלייכטענד, ווענן מאן בעדענקט, דאס איינע דיעזער „מאססרעגעלן“ דאהין געהט, דאס דיא טהיערע פֿאָר דעם שלאכטען בעטייבט ווערדען זאָללען. עס וואָרע צו ווינשען, דאס דיא וויענער יודען זיך אויפֿראַפֿפֿען אונד רעכטצייטיג געאייגנעטע שריטטע ערגרייפֿען זאָללען, אום דיעזען געגען דאז שאָכטען געפלאנטען געוואלטשטרייך אבצואוועהרען.

(וויען.) איין אונגענאננט זיין וואָללענדער וואָהלטהאָטער האט דעם בעקאנטען שריפֿטשטעללער אונד קולטוספֿאָרשטעהער עמאנועל בוימגארטען דען בעטראג פֿאָן 200,000 קראָנען איבערזענדעט מיט דעם בעמערקען, דאס פֿאָן דיעזעם געלדע איין קינדערשפיטאל עררי‍כטעט ווערדען זאָלל, אין וועלכעם קראנקע אָהנע אונטערשיעד דער נאציאָנאליטאָט אונד קאָנפֿעססיאָן אויפֿגענאָממען ווערדען. ה׳ בוימגארטען האט דען בעטראג דעם פּראָזידענטען דער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדע, קאיזערליכער ראטה היינריך ק ל י נ ג ע ר, איבערגעבען.

(פּראג.) איין ריקקזיכטסלאָזער פֿאָרפֿאלל שפיעלטע זיך קירצליך היער אב. אלס אם פֿערגאנגענען זאָננטאג דאז לייכענבעגאָנגניסס דעס קויפֿמאננעס ט ו ר נ אָ ו ו ס ק י שטאטטפֿאנד, אן דעם צאהלרייכע קויפֿלייטע אונד אינדוסטריעללע טהייל־נאהמען, פֿוהר פלאָטצליך איין וואגאָן דער עלעקטרישען שטראססענבאהן אין דיא שאאר דער ליידטראגענדען היניין. דער קוטשער וואורדע צור רעדע געשטעללט אונד ער ערוויעדערטע איין ציני‍שער וויזע: וועגען איינעס יידישען בעגראָבניססעס ווערדען וויר ניכט שטעהען בלייבען!

(פּראג.) פֿרויא עליזאבעטה פ ע ר ל י ט ץ, געשאָפֿטספֿיהרערין דער פֿוטט‌ר-ווארען-אבטהיילונג אים הויזע יאָאכים וועדעלעס זאָהן אין פּראג, וואורדע פֿאָם קאיזער מיט דער עהרענמעדאיללע פֿיר 40יאָהריגע טרייע דיענסטע אויסגעצייכנעט.

(בערלין.) דיא בעאמטענשאַפֿט שטעהט זאָנסט ניכט אין דעם רופֿע, יודענפֿריינדליך צו זיין. צור צייט שיינט יעדאָך אין דען קרייזען דערזעלבען איין אומשוואונג אין דער געזיננונג איינגעטרעטען צו זיין, וועניגסטענס י י ד י נ נ ע ן געגענאיבער, ווענן זיא שאָן זינד אונד פֿיעל געלד בעזיטצען. אויף שאָנהייט וויר‍ד אונטער אומשטאָנדען אויך פֿערציכטעט, ווענן דיעזער מאנגעל דורך ענטשפרעכענד מעהר געלד אויסגעגליכען וויר‍ד. דאז איזט פֿאָרציגליך אויס הייראטהס־אננאָנסען וואהרצונעהמען. זאָ זוכט צום ביישפיעל איין „האָהערער אָסטערררייכישער אָפֿפֿיציער“ איינע „פֿערמאָגענדע איזראעליטישע דאמע בעהופֿס הייראטהע“. דער בעטראג זיינער שולדען איזט ניכט אנגעגעבען! פֿערנער פֿינדען וויר איין „רעעללעס הייראטהסגעזוך“ איינעס האָהערען בעאמטען: דיא דאמע „מיט פֿאָללער פֿיגור אונד עטוואס פֿערמאָגען“ דארף „אויך יידין“ זיין. וויא פֿיעל געלד ברויכט דער גוטע מאנן? אונד ענדליך איין דריטטעס הייראטהסגעזוך איינעס „זעלבסטשטאָנדיגען, דעקאָרירטען בעאמטען, קריסט, דער נעבען איינער גאנצען סעריע אויפֿגעצאָהלטער גוטער אייגענשאַפֿטען „אָהנע פֿערשולדען געשיעדען איזט“ אונד זיך מיט איינער „שאָנען, רייכען דאמע גלייכפֿיעל וועלכער קאָנפֿעססיאָן צו פֿערהייראטהען ווינשט. בעזאָנדערס שאָנע יידין, אויך מיט וועניג פֿערמאָגען, וויר‍ד בעפֿאָרצוגט“... ליידער פֿינדען זיך פֿיעלע יידישע פֿאָטער אונד נאָך מעהר יידישע טאָכטער, דיא דיעזען געלדבעדירפֿטיגען בעאמטען אויף דען לליים געהען.

(פֿראנקפֿורט א. מ.) דער פֿפֿאררער דר. פֿריעדריך ווילהעלם באטטענבערג, וועלכער דיא רייזע דעס קאיזערס ווילהעלם נאָך דעם הייליגען לאנדע מיטגעמאכט האט, היעלט אם .4 ד. מ. אין דען רייִמען דער פאלאָסטינא־אויסשטעללונג איינען פֿאָרטראג איבער זיינע „רייזע־איינדריקקע אין פאלאָסטינא“. אונטער אנדערעם אייססערטע ער זיך איבער דיא טהאָטיגקייט דער

יידישען קאלאניסטען וויא פאלגט: „דיא יידישען קאלאניסטען האטטען ביזהער וויסטעס לאנד צום פאראדיעס געמאכט. דיעזע קאלאניען זייען איינע גראססע לייסטונג; זיא אויפס טהאטקראפטיגסטע צו אונטערשטיטצען אונד צו בעגינסטיגען אונד דען ארמען איין מענשענווירדיגעס דאזיין צו בעגרינדען, זייא דיא הייליגסטע פפליכט אללער מענשענפריינדע, בעזאנדערס דער בעססער סיטואירטען וועסטאייראפאאישען יודען. דאז פראספערירען דער קאלאניען בעווייזע דיא אינהאלטלאזיגקייט דער פאן דען אנטיסעמיטען געגען דיא יודען געשליידערטען בעשולדיגונגען, דאס זיך דיעזעלבען ניכט צום אקקער- אונד לאנדבויען אייגנען".

(קאלן.) היער וואורדע איינע נייע סינאגאגע עררינכטעט. זייטענס דען זאגענאננטען „רעפארמער" וואורדע דארויף געדראנגט, אין דערזעלבען איינע ארגעל איינצופיהרען. דער פארשטאנד האט נון דיעזעם בעגעהרען אבגעלעהנט.

(לייפציג.) דער רעכטסאנוואלט גוסטאוו ב ר א ד א איזט צום קאניגליכען נאטאר ערנאננט ווארדען. עס איזט דיעס דער ערסטע יודע, דער אין דעם אנטיסעמיטישען זאכסען צו איינער זאלכען שטעללע געלאנגט איזט.

(לאנדאן.) דיא קירצליך היער פערשטארבענע באראנין שטערן האט 1 מילליאן מארק פיר וואהלטהאטיגע צוועקקע טעסטאמענטאריש פערמאכט. אויססערדעם הינטערליעסס זיא דען בעטראג פאן 1 מילליאן 200000 מארק פיר איין יידישעס גענעזונגסהיים.

(פאריז.) דער געוועזענע איטאליענישע פינאנצמיניסטער ל ו צ א ט ט י וואורדע פאם „אינסטיטוט דע פראנסע" אן שטעללע דעס פערשטארבענע; עהעמאליגען ענגלישען מיניסטערפרעזידענטען גלאדסטאן צום וויקליכען אויסווארטיגען מיטגליעדע ערנאננט.

(קארפו.) דער היעזיגע אבערראבבינער נאטאן ל ע ו ו י ווענדעט זיך מיט איינעם אויפרוף אן דיא יידישען פילאנטראפען אין לאנדאן, אום איהרע הילפע צו ערביטטען פיר דיא יידישע געמיינדע אין צ א נ ט ע. דיעזע געמיינדע, דיא פריהער איינע דער בליהענדסטען וואר, האט אם לעטצטען יאהרצעהנט גלייכמאססיג דורך מענשען אונד דורך נאטורערשיינונגען געליטטען, דיא עקסצעססע פאן 1891 פעראנלאססטען דיא וואהלהאבענדערען פאמיליען אויסצוואנדערן, ערדבעבען דעמאלירטען דיא סינאגאגע אונד דיא שולע אונד יעטצט האט דיא רעגיערונג דער יידישען שולע אויך נאך דיא ביזהער געצאהלטע סובווענציאן ענטצאגען. אויס אייגענען קראפטען אבער קאנן דיא גאנצליך פעראראמטע געמיינדע ניכט מעהר דיא שולע ערהאלטען אונד ביטטעט דעסהאלב אום הילפע.

(פיליפפאפעל.) קירצליך פאנד היער איינע קאנפערענץ דער בולגארישען ציאניסטען שטאטט. דיא טאגעסארדנונג אומפאססטע פאלגענדע פונקטע: 1) איבער דיא לאגע דעס ציאניזמוס; 2) רעארגאניזאציאן דער יידישען פאלקסשולען אונד איינפיהרונג דעס העבראאישען שפראך- אונד שפרעכאונטערריכטעס; 3) „שקל" אונד קאלאניאלבאנק; 4) וואהל איינעס צענטראלקאמיטעס. דיא קאנפערענץ, אן וועלכער צאהלרייכע פערטרעטער אויס דעם גאנצען לאנדע טהיילנאהמען, דויערטע דרייא טאגע אונד וואורדען איבער אללע פונקטע פאזיטיווע בעשליססע געפאססט.

(פעטערסבורג.) געלעגענטליך דעם רוססישען נייאיאהרספעסטעס וואורדען אן איינע אנצאהל יודען פערשיעדענע אויסצייכנונגען פערליעהען. דיא קופלייטע מ קרעבין (קיעוו), ש. האלשטיין (ווילנא) אונד ד. גאלדבערג (מינסק) ערהיעלטען דען גאלדענען אנדרעאסארדען; דיא קופלייטע פ. פראנקעל (קאליש), ע. ה. ראגינסין (מאהילעוו), מ. ראזענטהאל (ווילנא), ח. שאלץ (ווילנא) אונד ב. סאלאטאווסטי (וועגנעראוו) ערהיעלטען דע גאלדענען סטאניסלויסארדען; ל. אראנזאהן (דווינסק), ד. ביעגמאנן (בראניטץ), ב. וויסאנסקי (ווערבעללען), ח. ל. ברוידא אונד י. קאהן (וועגנעראוו), ס. רויססמאנן (וויננינצט), מ. סאקס (ראדזיווילל) אונד נ. ראפאלאוויטש (טאגאנראג) ערהיעלטען דען זילבערנען אננענארדען; ד. יוראווסקי (ליעבען) אונד י. רייסמאנן (אלהאפאל) ערהיעלטען דען זילבערנען סטאניסלויסארדען. צום ערבליכען עהרענבירגער וואורדע ערנאננט: ס. אטשאק (קישינעוו); צו פערזאנליכען עהרענבירגערן: א. רוקארש (סיעדלעטץ), ס. שלעפיאנאוו (טשערניגאוו), ד. קאהן (יאלטא) אונד א. קאהן (פעאדאזיא).

(פעטערסבורג.) איינער יינגסט ערשיענענען סטאטיסטישען מיטטהיילונג צופאלגע בעפינדען זיך אים גאווערנעמענט קיעוו 474000 יודען, אין וואלהיניען 360000, אין פאראליען 277000 יודען.— דער פראקוראטאר דער הייליגען סינאדע בעאבזיכטיגט, איינע פעראָרדנונג צו ערלאססען, וואנאך עס דען יודען אונטערזאגט ווערדען זאלל, קריסטליכע פייערטאגע צו פייערן.— דער סענאט האט ענטשיעדען, דאס דיעיעניגען יודען, וועלכע איהרע מיליטארפפליכט ערפיללט האבען, אים דאן-געביעטע אונבעהינדערט גרונדבעזיטץ ערווערבען דירפען.— איייניגע רוססישע פאבריקסבעזיטצער, וועלכע יידישע ארבייטער בעשעפטיגען, האבען אן דיא רעגיערונג פעטיציאנירט, מאן מאגע דען יידישען ארבייטערן, דיא דען סאבאטה האלטען, געשטאטטען, זאננטאג צו ארבייטען. אין צ ע ר ה א ס ס י, גאווערנעמענט קיעוו, איזט אין דער טהאט דען לייטערן איינער גראססען טאבאקפאבריק, דיא 800 יידישע ארבייטער בעשעפטיגט, פראוויזאריש דיעזע ערלויבניסס ערטהיילט ווארדען.

(פיננלאנד.) אין פיננלאנד בעשטעהט דיא בעשטיממונג, דאס יודען, וועננ זיא הייראטהען, ניכט מעהר אים לאנדע בלייבען דירפען, אין זיינער לעטצטען סעססיאן עמפפאהל נון דער לאנדטאג דיא אויפהעבונג דיעזער בעשטיממונג. דער לאנדטאג עמפפאהל פערנער, דאס איינער יידין, דיא איינען צום אויפענטהאלטע אין פיננלאנד בערעכטיגטען יודען הייראטהעט, דיעזעלבען רעכטע צוגעשטאנדען ווערדען זאללען, וויא איהרעם מאננע; שליעסליך, דאס עס דען יודען געשטאטטעט זיין זאללע, אן דעניעניגען ארטשאפטען, דיא איהנען פאן דער רעגיערונג אנגעוויעזען ווערדען, סינאגאגען צו עררינכטען, אן דענזעלבען ראבבינער אונד אנדערע קולטוסבעאמטע אנצושטעללען. דיעזע אנגעלעגענהייט איזט נונמעהר אן האכסטער שטעללע ענטשיעדען ווארדען, דער סענאט עמפפיעהלט אין איבעראיינשטיממונג מיט דעם גוטאכטען דעס גענעראלגאווערנערס דיא אויסארבייטונג איינער געזעטצעספארלאגע, וואנאך עס דען יודען געשטאטטעט ווערדען זאלל, זיך אין פיננלאנד אויפצוהאלטען, זאלאנגע זיא מיט איינעם אים קאיזעררייך אויסגעפערטיגטען פאסס פערזעהען זינד. אייגענע סינאגאגען אין פיננלאנד צו עררינכטען, ווירד איהנען ניכט ערלויבט, וויל זיא דאזעלבסט קיינע אונבעוועגליכען גיטער בעזיטצען דירפען; דאגעגען זאלל איהנען געשטאטטעט ווערדען, דאצו געאייגנעטע געביידע צו מיטהען אונד אין דענזעלבען סינאגאגען איינצוריכטען.

אויס אללען וועלטטהיילען.

א י י ן מ י ס ט ע ר י א ז ע ר ש ל א ף. פאן איינעם מאננע נאמענס חוני המעגל ווירד אים תלמוד ערצאהלט, דאס ער איינעם שאנען טאגעס איינשליעף אונד 70 יאהרע אונאונטערבראכען אין דען שלינגען דעס שלאפעס פעסטגעהאלטען וואורדע. דיעזעס אייגענארטיגע, פאסט פאבעלהאפטע קלינגענדע אנעקדאטכען, גאב היגזיכטליך זיינער שיינבארען אונמאגליכקייט צו מאנניגפאכען אויסלעגונגען אונד קאממענטא

רען אַנלאַסס, דיא איינען וואָללטען דאַרין האָהע היילינע מיסטיק זעהען, אַנדערע גאַבען זיך וויא געוואָהנליך אַללערלייא מיהע, צווישען דעמזעלבען אונד דען גריכישען מיטהאָלאָגיע-נאַרהייטען איינע פאַראַללעלע צו ציעהען אונד עס נור אַלס בלאָססעס מאָרכען, אַלס איינפֿאַכע דאַמאַליגע פֿאָלקסזאַגע הינצושטעללען. אינוויעפֿערן אַבער ביידעס ניכט דער פֿאַלל איזט, אינוויעפֿערן מאַן גענאַננטען פֿאַלל פֿיעלמעהר אַלס איינען אויף וואַהרהייט אונד טהאַטזאָכליכעס בערוהענדען, אָהנע אויף זיינע עווענטועללע אונמאָגליכקייט הינקאָמען צו מיססען, בעטראַכטען קאַנן, שפרעכען אַם בעסטען דיא פֿאָלגענדען, איינער גלויבענסווירדיגען קוועללע ענטנאָממענען ערייגניססע, דיא זיך אין לעטצטערער צייט אין אַמעריקאַ צוגעטראַגען האַבען זאָללען. איין דייטשער בויער נאַמענס הערמאַן האַרמס קאַם פֿאַר יאַהרען מיט זיינער פֿאַמיליע נאַך דער אַמעריקאַנישען שטאַדט סט. טשאַרלס, וואָ ער זיך ניעדערליעסס אונד דעם אַקקערבויא ווידמעטע. איינעס אַבענדס פֿאָן דער פֿעלדאַרבייט נאַך הויזע קאָממענד פֿערשפירטע האַרמס גראָססע ערמידונג, פֿערצעהרטע זיין אַבענדמאַהל, זוכטע זיין נאַכטלאַגער אויף אונד שליעף באַלד איין, אָהנע ביז הייטע, **נאַך אַבלויף פֿאָן 23 יאַהרען**, צו ערוואַכען. אין זעלטענען פֿאָללען געלינגט'ס זיינען אַנגעהאָריגען, איהן מיט געוואַלטמיטטעלן אויס דעם שלאַפֿע אויפֿצוריטטעלן אונד עטוואַס מילך אין זיינען מונד צו גיעססען, אַללייך, קוים געשיעהט דיעס, דאַ שלאָפֿט ער אין איינעם פֿאָרט ווייטער. האַרמס וואַר פֿאָר זיינעם זאָנדערבאַרען שלאַפֿע איינע הערקוליש געבויטע ערשיינונג, זיין קאָרפּערגעוויכט בעטרוג פֿאָללע 200 פפֿונד, הייטע אַבער אין פֿאַסט פֿערוועזענעם צושטאַנדע קוים 96 פפֿונד. — איינעם אָהנליכען שלאַפֿע פֿערפֿיעל איינע אין איינער אָסטאַמעריקאַנישען שטאַדט וואָהנהאַפֿטע יונגע פֿרויא. דיעזעלבע ערקראַנקטע פֿאָר 14 יאַהרען, אַלס זיא דאַז 21 יאַהר ערריכט האַט, אַן איינער היטציגען קראַנקהייט, זיא שליעף צור דאַמאַליגען צייט איין אונד ערוואַכטע ערסט אונלאַנגסט, איזט אַבער זאָפֿאָרט פֿערשיעדען. — דער דריטטע אַן דער רייהע איזט איין יונגער אַמעריקאַנער, דער זייט דעם 14. נאָוועמבער 1894 ביז יאָננער ד. י. אונאונטערבראָכען געשלאַפֿען האַבען זאָלל. דער יונגע מאַנן האַט זיך מיט איינעם מאָדכען פֿערלאָבט, זיינען עלטערן, דיא דאַמיט ניכט איינפֿערשטאַנדען וואַרען, צום טראָטצע. פֿאָר אויפֿרעגונג איבער דיא ניכטאייניווילליגונג זיינער עלטערן אין איינען העפֿטיגען צאָרן געראַטהענד, ערמאָרדעטע ער דיעזעלבען, אָהנע עס אַלס נאָטהווענדיג צו עראַכטען, דיא פֿלוכט צו ערגרייפֿען. ער וואורדע זעלבסטפֿערשטאָנדליך פֿעסטגענאָממען, פֿערפֿיעל אַבער נאַך פֿאָר יעדוועדער אונטערזוכונג אין איינען שטאַרקען שלאַף, אויס דעם ער, וויא ערוואָהנט, ערסט יאָננער ד. י. ערוואַכטע. נון האַט ער פֿאָן אַללעם פֿאָרגעגאַנגענען קיינע אַהנונג אונד בעשטרייטעט עס אויך ענטשיעדען, מעהר אַלס איינע נאַכט געשלאַפֿען צו האַבען. איבער זיין אַלטער בעפֿראַגט, גאַב ער עס מיט 21 יאַהרע אַן, דאַ ער פֿאָר דעם שלאַף אין איינעם זאָלכען ווירקליך שטאַנד. — דיא אָרצטע זאָללען פֿיעלעס אַנווענדען, אום דיעזע מיסטעריאָזען פֿאָללע צו בעגרינדען, וועלכעס איהנען אַבער ביז נון ניכט געלונגען איזט. מ—ל כ.

*

דרייפֿוס אונד דיא שטערנע. איין ענגלישער אַסטראָלאָגע האַט עס אונטערנאָממען, דאַז האָראָסקאָפּ (שטערנענצייגער) דעס הויפּטמאַננעס דרייפֿוס צו שטעללען. אָבוואָהל איהם גענויע אַנגאַבען פֿעהלטען, וואַר דער שטערנזעהער שאָן 1896 אים שטאַנדע, דער וועלט צו פֿערקינדען, דאַס דרייפֿוס אים יאַהרע 1899 אין פֿרייהייט געזעטצט ווערדען אונד פֿינף יאַהרע שפּאָטער, אַלזאָ 1904, שטערבען ווערדע. דיעזע פּראָפֿעצייהונג וואַר צוואַר זעהר אינטערעססאַנט, אַבער זיא וואַר אונפֿאָללשטאָנדיג. אום נון בעשטיממטע אַנגאַבען צו ערלאַנגען, ליעסס דער ענגלישע אַסטראָלאָגע פֿאָר קורצעם דורך איינען פּאַריזער קאָללעגען דיא פֿרויא דרייפֿוס ביטטען, דאַז גענויע דאַטום דער געבורט איהרעס גאַטטען בעקאַננט צו געבען. נאַכדעם ער ערפֿאַהרען האַטטע, דאַס דרייפֿוס אַם 11. אָקטאָבער 1859 פֿריהמאָרגענס אום 5 אוהר 35 מינוטען געבאָרען וואורדע, מאַכטע זיך דער אַסטראָלאָג אַנס ווערק. דיא אַרבייט איזט ערסט יעטצט בעענדיגט וואָרדען אונד זאָלל דעמנאָכסט אין איינער ענגלישען צייטשריפֿט פֿעראָפֿפֿענטליכט ווערדען. דער אַסטראָלאָגע געלאַנגטע צו פֿאָלגענדען רעזולטאַטען: אַלס דרייפֿוס געבאָרען וואורדע, בילדעטען דיא געשטירנע איינען פֿערבאַנד פֿאָן שאָדליך ווירקענדען צייטען, דיא נאָטהווענדיגערווייזע דען, דער אין דיעזעם אויגענבליקקע דאַז ליכט דער וועלט ערבליקקטע, דעם אונגליקק פּרייזגעבען מוססטען. אונד דאָך דייטעטען דיא פּלאַנעטען אַן, דאַס דער נייגעבאָרענע איין גערעכטער, זאַנפֿטמיטהיגער, עהרליכער כאַראַקטער זיין ווערדע. **דרייפֿוס** איזט איין **זאָ נוטער מאַנן**, דאַס ער ניכט איין קינד טיישען קאָננטע. וויא זאָללטע ער אַלזאָ דער בעזאָלדעטע פֿערראָטהער זיין, דען מאַן אין איהם זעהען וואָללטע? זיינע געהיימען פֿיינדע קאָננטען וואָהל אַנפֿאַנגס טריאומפֿירען. אַבער דיא בערוהיגענדע, גליקקליכע שטעללונג דעס יופּיטער אונד דער וועַנוס דייטען אויף רעוואַנשע הין: דער יעטצט פֿעראורטהיילטע ווירד זיינע עהרע וויעדערערלאַנגען אונד איבער זיינע געגנער טריאומפֿירען, זייא עס זעלבסט אום דען פּרייז זיינעס לעבענס. דער איינפֿלוסס דער געשטירנע אויף דרייפֿוס געשיקקע ווירד אים יאַהרע 1898 ניכט גינסטיג זיין; אַבער אים סעפּטעמבער דיעזעס יאַהרעס בערייטעט זיך איין גליקקליכער אומשוואונג פֿאָר, דען יופּיטער שטעהט אים שטערנבילד דער וואַגע (מזל מאזנים). שליעססליך ערקלאָרט דער אַסטראָלאָגע, דאַס דרייפֿוס, אָבוואָהל אונשולדיג, נאָך אים עקסיל בלייבען מוסס, אַבער אים אָקטאָבער 1899, ווענן ניכט פֿריהער, ווירד ער נאָך דען אַנגאַבען דער שטערנע ענדליך דיא פֿרייהייט וויעדערערלאַנגט האַבען.

*

איין פֿינפֿיאָהריגער מעססיאַס. דיא געזאַממטע אַמעריקאַנישע פּרעססע בעריכטעט יעטצט אויספֿיהרליך איבער איינען **נייע מעססיאַס**. עס איזט דיעס איין שוואַרצער באַפּטיסטען-פּרעדיגער דער אויף דעם אָליוועגבערגע בייא נעוו-יאָרק זאָ הינרייססענד פּאַקקענד פּרעדיגט, דאַס דיא צאַהללאָזע אַנדאָכטיגע מענגע, דיא זיך פֿאָם פֿריהען מאָרגען ביז אין דיא טיעפֿע נאַכט אום איהן דראָנגט, פֿאַסט ביז צור רעליגיאָזען ראַזערייא געטריעבען ווירד. דער פּרעדיגער ערקלאָרט זיך זעלבסט נאַטירליך פֿיר „גאָטטגעזאַנדט", אונד בעזאָנדערס דיא שוואַרצען איינגעבאָרענען פּראָקלאַמירען איהן אַלס דען „נייען מעססיאַס". דאַ דערזעלבע נאָך ציעמליך יונג — ער איזט זאָעבען 5 (?!) יאַהרע אַלט געוואָרדען! — זאָ בלייבען איהם צווייפֿעללאָז דיא בעסטען אויסזיכטען אויף איינע ערפֿאָלגרייכע לויפֿבאַהן. דאַז שוואַרצע מעססיאַסקינד שטאַממט אויס נעאָרגיען. זעלבסטפֿערשטאָנדליך וואורדע דער קינדערפּרעדיגער פֿאָן אַללען גראָססערען נעוו-יאָרקער צייטונגען אינטערוויעווט, אויס דענען צוואַר צו ערזעהען איזט, דאַס ער דיא שוויעריגסטען רעליגיאָזען פֿראַגען וויא איין „געלעהרטער פּריעסטער-וועטעראַן" דיסקוטירט, אַבער יעדע אייגענע הירנטהאָטיגקייט דאַבייא קאַטעגאָריש בעשטרייטעט. דאַז קינד בעטאָנט איממער וויעדער, לעדיגליך דאַז „מונדשטיק גאָטטעס" צו זיין.

פֿאֶלעטאָן.

נאַך ציון.

ערצאָהלונג פֿאָן **מ. ד. בראַנדשטאָטטער**.

(5. פֿאָרטזעטצונג.) *)

„זאָ איזט עס אַלזאָ" — ריעף אלישע, נאַכדעם ער זיינען בעגייסטערטען אונד בעגייסטערנדען פֿאָרטראַג בעענדעטע — „זאָ איזט עס, מיינע ברידער אונד פֿריינדע! איין ערפֿרישענדער

*) נייאיינטרעטענדע אַבאָננענטען ערהאַלטען אויף פֿערלאַנגען דיא ערסטען פֿאָרטזעטצונגען **גראַטיס** נאַכגעליעפֿערט.

אונד בעלעבענדער טהויא פֿאַללט אויף דיא אויסגעטראָקקנעטען
קנאָכען איזראַעלס ניעדער, וואָפֿאָן וויר דיא איבערצייגונג שאָפּ-
פֿען זאָללען, דאַס אונזערע האָפֿפֿנונג נאָך ניכט פֿערלאָרען איזט,
דאַס אונזערער נאָך איינע בעססערע צוקונפֿט האַררט אין דעם
לאַנדע, אין וועלכעם אונזערע אַהנען אין פֿערגאַנגענען צייטען
רוהיג אונד אונגעשטאָרט געלעבט האַבען. — דיעזעם פֿאָלק,
פֿון דעם עס אַללגעמיין היעסס, עס זייא נור דאַצו פֿאָהיג אונד
געאייגנעט, בראַננטוויין איינצושאַנקען, געלד-אונד וואוכערגעשאָפֿ-
טע צו בעטרייבען, מאַקלער צו זיין אינד זיך פֿאָן אַללערלייא
אונרעללען געשאָפֿטען צו ערנאָהרען; דיעזעם פֿאָלק, וועלכעם
זיינע פֿיינדע אַלס פּאַריאַס אונד אויסוואורף דער מענשהייט
הינשטעללען, זיינע פֿריינדע הינגעגען זיין עהרגעפֿיהל אויפֿס
טיעפֿסטע פֿערלעטצען, אינדעם זיא איהם איהרע גונסט אונד
פֿריינדשאַפֿט אַלס אַלמאָזען רייכטען, דאַז ער גאַר ניכט פֿער-
דיענט האַטטע; דיעזעם פֿאָלק, וועלכעם פֿאָן זיינען פֿיינדען
מיט דען רידעסטען בעשימפֿפֿונגען אונד פֿראונגלימפֿפֿונגען
איבערהייפֿט אונד פֿערדאַכטיגט, פֿאָן זיינען פֿריינדען מיסספֿער-
שטאַנדען אונד פֿאַלש פֿערטהיידיגט וואורדע, וואָדורך דיא זאָ-
גענאַננטע „יודענפֿראַגע" ענטשטאַנדען איזט, דיא יעדעם געלענ-
הייט ביעטעט, אויף זיינער וועיזע וויללקירליך דערען לאָזונג פֿאָר-
צושלאַגען; דיעזעם פֿאָלק, דעססען אַנגעבליכע „קראַנקהייט"
אַללע קוואַקזאַלבער צו היילען פֿערזוכטען, דיעזע שריעבען איהם
אומשלאָגע אונד באַנדאַשען פֿאָר, דיא עס ביינאַהע ערשטיקקטען,
אַנדערע וויעדעראום פֿערזוכטען מיט אָפּעראַציאָנען אונד אימ-
פּוטאַציאָנען איינצעלנער גליעדער זיינעם ליידען איין ענדע צו
מאַכען, ביז עס אונטער איהרען האַנדען ביינאַהע דיא זעעלע
אויסהויכטע — זאָ דאַס עס שליעססליך זעלבסט צו גלויבען
בעגאַנן, עס זייא אין דער טהאַט אונהיילבאַר אונד בעזיטצע
קיינע לעבענסקראַפֿט מעהר; דיא רוססישען אונד פּאָלנישען
יודען, דיא איינציגען, וועלכע נאָך היטע אין דען לאַנדערן דעם
עקסילס (גלות) דעם תורה־שטודיאום אָבליעגען, דיעזע וואַה-
רען הונגערליידער מיט דען בלאַססען געזיכטערן אונד שוואַ-
כען מוסקעלן, געבייגטען מוטהעס אונד געדריקקטער זעעלע,
דיא פֿאָר וואַפֿפֿענגעקלירר ערציטטערטען אונד קיינען פּולווער-
גערוך פֿערטראַגען קאָננטען — קוים לאַנגטען זיא אים לאַנדע
איהרער פֿאָטער אָן, בעגאַננען דעססען באָדען צו בעאַרבייטען
אונד דיא פֿרייע פֿרישע לופֿט איינצואַטהמען, דאַ זינד זיא זאָ-
וואָהל קאָרפּערליך אַלס אויך גייסטיג וויעדער געזונד אונד
קראַפֿטיג געוואָרדען, איהרע געזיכטסבלאַססע פֿערשוואַנד, איהרע
געבייגטע געשטאַלט שטאַנד געראַדע אויפֿרעכט, איהרע גע-
דריקקטע זעעלע פֿאַססטע נייען מוטה אונד איין נייער פֿראָהער
גייסט בעזעעלטע איהרע שווערגעפּריפֿטען הערצען. זיא זינד
וויעדער מאַננער געוואָרדען, דיא וויא איינסט איהרע אַלטפֿאָר-
דערן אים לאַנדע איזראַעלס וואָהנען! — וועלך' שאַנען אַנבליקק
ביעטען דיא בעוואַפֿפֿנעטען יידישען קאָלאָניסטען, אויף דען בער-
גען ציאָנס רייטענד, דיא יידישען יינגלינגע, אויף איהרען פֿפֿער-
דען צווישען דען וויינגאַרטען גאַללאָפּירענד, איינאַנדער צוא-
יובעלנד אונד צואיויכצענד! וועלך הערליכען אַנבליקק ביעטען
דיא יידישען אַקקערבויער מיט איהרען פֿאָן דער זאָננע געבריינטען
געזיכטערן, דיא פֿראָהען מוטהעס דאַראַן געהען, דען באָדען, דער
יאַהרטויזענדע לאַנג בראַך געלעגען איזט, וויעדער אורבאַר צו
מאַכען! אינד וויא ענטציקקענד אונד בעשטריקקענד זינד דיא
טאָכטער יאַקאָב'ס בייא איהרען עמזיגען בעשאַפֿטיגונגען אין גאַר-
טען אונד פֿעלדערן אַלס שניטטערינגען אָדער גאַרטנערינגען! —
פֿירוואַהר! „בעלעבענד אונד בעזעליגענד איזט דיא לופֿט דיינעס
לאַנדעס איזראַעל!" ריעף איך מיט דעם גאָטטליכען דיכטער
יהודה הלוי, אַלס איך דיעזעס בילד אים לאַנדע איזראַעלס ער-
בליקקטע, אַלס איך דיא וויעדערבעלעבונג אונזערעס פֿאָלקעס
וואַהרנאַהם, דאַז יאַהרטויזענדע אונטערדריקקט אונד בעדראָנגט
אונד ביינאַהע צו דען טאָדטען גערעכנעט וואַר אונד נון וויעדער
אין פּאַלאָסטינאַ בליהט אונד געדייהעט צו זיינעם הייל אונד
רוהם! — אונד אַלס איך דאַנן יידישע קינדער זיך אונטער-
האַלטען געזעהען אונד וואַהרגענאָממען האַבע, דאַס זיא איהרע
אונטערהאַלטונג אים העבראָאישען, אין איהרער איי-
גענטליכען מוטטער־אונד פֿאָלקסשפּראַכע, פֿיה-
רען, דאַ וואורדע מיין גייסט וויעדער לעבענדיג אונד מיינע
זעעלע פֿאָן זעליגער וואָננע ערפֿיללט. אונווילקירליך מוססטע
איך ניעדערקניען פֿאָר דעם גאָטטע איזראַעלס אונד איהם
מיינען דאַנק אויסשפּרעכען, דאַס עס מיר פֿערגאָננט וואַר, אַלל
דאַז צו זעהען אונד צו האָרען, וויא אונזערע ברידער זיך פֿאָן
איהרער האַנדע אַרבייט ערנאָהרען אונד איהרע קינדער העבראַ-
איש שפּרעכען — אין יענעם פֿייערליכען מאָמענטע טהאַט איך
דאַז געליבדע: היער בלייבע איך, היער אונטער מיינען ברידערן,
דיא זעלבער איהרע פֿעלדער בעאַרבייטען אונד איהרע וויין-
אונד געמיזע-גאָרטען פֿפֿלעגען, היער ווערדע איך מיינע וואָה-
נונג אויפֿשלאַגען אונד היער אין טרייע אונד אַנהאָנגליכקייט
צו מיינעם פֿאַטערלאַנדע, מיינעם שטאַממע אינד מיינעם פֿאָלקע
לעבען. שנעללער אַלס איך צו האָפֿפֿען וואַגטע, בין איך נון אין
דער לאַגע, מיין געליבדע צו ערפֿיללען; פֿאָן איינעם אַראַבער
האַבע איך איין טערריטאָריאום אים הייליגען לאַנדע ערוואָרבען,
וואָ זיך איין פֿעלד, וויין- אונד געמיזעגאַרטען בעפֿינדעט, אויססער-
דעם איינע זאַנדגרובע, דיא פֿיר מיינען נייען בערוף זאָ נאַטהיג
איזט, דענן, וויא אייך בעקאַננט זיין דירפֿטע, ווילל איך אים
הייליגען לאַנדע איינע גלאַזהיטטע עררייכטען. — אָב מיינע
האָפֿפֿנונג גאַנץ ערפֿיללט ווערדען, אָב מיין אונטערנעהמען
פּראָספּערירען ווירד, דאַז פֿאָראויסצוזאַגען אָדער פֿאָראויסצוזעהען
בין איך ניכט אין דער לאַגע — אַלליין, מיר גענוגט עס פֿאָלל-
קאָממען, ווענן איך נור איינען ערדהויפֿען פֿאָן דען שטאָדטען
יודא'ס וועגריימען, זיינען שטיין דעס אַנשטאָססעס פֿאָן דען
וועגען ציאָנס ענטפֿערנען, איינען בוים אויף דען בערגען ציאָנס
פֿפֿלאַנצען ווערדע אונד ווענן איך פֿאָן איינעם קליינען שטיקק-
כען פֿעלדע אים הייליגען לאַנדע, דאַז פֿאָן פֿרעמדען פֿערוויסטעט
וואורדע, דאַז נאָטהווענדיגסטע פֿיר מיינען לעבענסאונטערהאַלט
פֿינדען ווערדע! — ווערדע איך נאָך דאַצו מיינען ברידערן
אַלס פֿאָראַנלייכטענדעס בייששפּיעל דיענען, ווענן מיין פֿאָרגעהען
נאַכאַהמונג פֿינדען זאָללטע זייטענס מיינער פֿריינדע, דערען
הערץ פֿיר ציון וואַרם שלאָגט אונד זיא דאַראַן געהען ווערדען,
דיא פּיאָנניערע אים הייליגען לאַנדע ניכט בלאָס מיט וואָרטען
אונד אַקאַדעמישען רעדען, זאָנדערן אויך טהאַטקראָפֿ-
טיגסט צו אונטערשטיטצען — דאַנן ווערדע איך וויססען,
דאַס מיינע האָפֿפֿנונג אין ערפֿיללונג געהט אונד דיא
הייליגע אידעע, דיא וויר אַללע העגען, דער דורכפֿיהרונג ענט-
געגענרייפֿט: דאַז פֿאָלק איזראַעל, דיא לעהרע אונד
דיא שפּראַכע איזראַעלס בליהען אונד געדייהען
אים לאַנדע איזראַעלס!"

דיעזע טרעפֿפֿליכען אויספֿיהרונגען דעס רעדנערס פֿאַנדען
רייכען בייפֿאַלל זייטענס אַללער אַנוועזענדען, וועלכע איהם
געראַדעצו צואיובעלטען, זיינע וואָרטע איבטען אויף זיא זאָלך
איינען מאָכטיגען איינדרוקק אויס, דאַס זיא וואָהנטען, אַלל דאַז
וואַס איהנען אלישע איבער דאַז הייליגע לאַנד געזאַגט האַט,
מיט אייגענען אויגען צו זעהען; סאַלאַמאַנדער וואַר דער ערסטע,
דער בעגייסטערט אויסריעף: „איך בין דער ערסטע, דער מיינען
שוויעגערזאָהן נאַך פּאַלאָסטינאַ בעגלייטע. האַט ער אונז דאָך
ערצאָהלט, דאַס דאָרט זיך פֿיעלע פֿיכסע בעפֿינדען, דיא דען
וויינגאָרטען פֿיעל שאַדען צופֿיגען. גוט אַלזאָ, איך ווערדע
דיעזען פֿיכסען צייגען, דאַס איך מיטגליעד דעס שיטצענפֿער-

איינעס אין לעמבערג אונד איין פאָרציגליכער שיטצע בין. העבראַאיש פרייליך ווערדע איך צו איהנען ניכט שפרעכען, דענן ליידער צו מיינער גראָססטען בעשאָמונג מוסס איך געשטעהען, דאס איך דיעזע שפראַכע ניכט פערשטעהע; אַבער דאז ווילד פאַלאָסטינאַ'ס איזט דאָך ניכט אַנדערס אַלס אונזער ווילד, דיא שפראַכע דער פיסטאָלען ווירד עס שאָן פערשטעהען אונד אין דיעזער שפראַכע ווערדע איך צו דען פיכסען אין פאַלאָסטינאַ אין איינעם זאָלכען טאָנע רעדען, דאס איהנען גאַר באַלד דיא לוסט פערגעהען ווירד, זיך אין דען יידישען וויינ-גאַרטען צו צייגען. — זיא לאַכען, מיינע העררען? לאַכט נור, זאָפיעל עס אייך בעליעבט! אַרמע, אַבגעהאָרמטע יודען, מיט בלאַססען געזיכטערן, געבייגטען געשטאַלטען אונד נעדריקקטען מוטהעס, דיא שאָן ביים לעבען צו דען טאָדטען געצאָהלט ווערדען קאָננטען, זאָלכע יודען קאַנן איך ניכט ליידען; אַבער לעבענספראָהע יודען וויא איך, יודען, וועלכע עססען, טרינקען אונד אַרבייטען וויא מענשען, יודען, דיא אויף פפערדע רייטען אונד וואַפּפען טראַגען, זאָלכע יודען, מאָגען זיא שפרעכען אַראַביש אָדער העבראָאיש, פאַלניש, רוססיש אָדער טירקיש, דיא זינד מיינע עבענבירטיגע ברידער, מיין פלייש אונד בלוט, אונטער איהנען מאָכטע איך לעבען אונד מיט איהנען צוזאַממען וויל איך גערנע אַרבייטען, מיט איהנען אויך ליידען אונד אַללע בירדען טראַגען! — זאָ איזט עס, מיינע ברידער, נור איינמאַל לעבען וויר אויף ערדען; עס לעבע אַלזאָ יעדער, דער לעבען וויל! קאָממט, געהען וויר נאָך ציון!" — — —

אונד נאַטאַן סאַלאַמאַנדער פערליעסס אין דער טהאַט זיין לאַנד אונד זיינע געבורטסשטאַדט, קעהרטע דען לעמבערגער קאַפּפעהייזערן, דען קאַרטען אונד דען שפיעלגענאָססען דען ריקקען אונד בעגאַב זיך צוזאַממען מיט זיינער טאָכטער לוירא אונד זיינעם שוויעגערזאָהנע אלישע נאָך פאַלאָסטינאַ.

(שלוסס פאלגט).

דיא מעדיצינישע וועלט.

דיא צאָהנע אונד איהרע בעהאַנדלונג.

(פאָרטזעטצונג).

דען מייסטען מענשען געהט עס מיט דער ווערטה-שאַטצונג דער צאָהנע אָהנליך וויא מיט דער געזונדהייט אים אַללגעמיינען. בעזיטצט מאַן זיא, זאָ בעאַכטעט מאַן זיא ניכט, בעזיטצט מאַן זיא ניכט מעהר, דאַנן געדענקט מאַן איהרער וויא איינעם קאָסטבאַרען, אונערזעטצליכען שאַטצעס. וויא טרוריג עס אום דיא פפלעגע דער צאָהנע אין דען ברייטען שיכטען דעם פאָלקעס בעשטעללט איזט, געהט אויס איינער סטאַטיסטיק דעם לעטצטען אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעססעס אין מאָסקויא הערפאָר. דייטשע אונד ענגלישע צאַהנאָרצטע האַבען זיך דער מיהע אונטערצאָגען, 35.000 שולקינדער מיט צירקאַ 800.000 צאַהנען אויף דען צושטאַנד איהרעס געביססעס צו אונטערזוכען, דער פערצענטזאַטץ דער צאַהנערקראַקונגען בעטרוג אים מינימום 76 פערצענט, אים מאַקסימום 99 פער-צענט. דיא מונדפפלעגע דער קינדער ווירד אַם בעסטען איללו-סטרירט דורך איינע אַנגאַבע דער ענגלישען סטאַטיסטיק, דאַס אונטער 40.000 קראַנקען צאָהנען זיך 4 (זאגע פיער) פלאָט-בירסטע פאָרפאַנדען.

אָהנליכע צושטאָנדע פינדען זיך אויך בייא דען ער-וואַכסענען אַנגעהאָריגען דער אונטערען פאָלקסשיכטען, בייא דען פאַציענטען דער פאָליקליניקען פינדעט מאַן דורכוועגס דיא מונדהאָהלע אים צושטאַנדע פאָללינער פערוואַהרלאָזונג, אַבער אויך אונטער דען געבילדעטען שטאָנדען גיבט עס איינע גראָססע צאַהל פאָן מאָננערן אונד פרויען, דענען דיא צאַהנבירסטע איין אונבעקאַננטער אַרטיקעל איזט.

עס איזט בעשאָמענד, אַבער טהאַטזאַכע דאַס דיא ווילדען אונציוויליזירטען פאָלקערשאַפטען איינע פיעל ווירקזאַמערע צאַהנפפלעגע איבען, אַלס מאַנכער געבילדעטע אייראָפּאָער. איינע פאָלגע דאַפאָן איזט, דאַס דיא ערסטערען דורכגאָנגיג איין ווידערשטאַנדספאָהיגערעס געביסס בעזיטצען, אַלס דער קולטורמענש, וואַס נאַטירליך איזט, דאַ יעדעס אָרגאַן, וועלכעס ניכט אָדער וועניג געברויכט ווירד, דיא ווידערשטאַנדסקראַפט איינביססט. וואַהרענד דער פאָן דער ציוויליזאַציאָן אונבעריהרטע מענש זיין גאַנצעס לעבען לאַנג זיינע צאָהנע אָן דער האַרטען נאַהרונג, וויא דיא נאַטור זיא ביעטעט, ערפּראָבט אונד קראָפ-טיגט, ווירד דעם אייראָפּאָער דיא אַרבייט דער צערקליינערונג דער שפייזען דורך איינע ביז צום ראַפפינעמענט פערפיינערטע קאָכקונסט ערלייכטערט, דאַז איזט נור צום שאַדען פיר דיא צאָהנע, דיא בייא דען גערינגען אַרבייטסלייסטונגען, דיא איהנען צוגעמוטהעט ווערדען, אונד דעס דאַדורך בעדינגטען גערינגען שטאָפּפוועכסעל ניעמאַלס דיא פעסטיגקייט דער שטרוקטור ערלאַנגען קאָננען, וויא זיא בייא דען צאָהנען דעס נאַטורמענשען צו בעאָבאַכטען איזט.

אויס דעמזעלבען גרונדע ווערדען דיא קיעפער דער יעטצט לעבענדען גענעראַציאָן, וויל זיא ניכט מעהר דיעזעלבע אַרבייט צו פעררייכטען האַבען, אימער קליינער אונד שמאָלער, זאָ דאַס זיא פיר דיא נאָרמאַלע צאַהל דער צאָהנע קיינען פלאַטץ מעהר ביעטען, דאַהער דיא פיעלען אונרעגעלמאָססיגקייטען דער צאַהנשטעללונג. אויך דיא צאַהל אונד גראַססע דער צאָהנע איזט אין אַללעמאָליגער אַבנאַהמע בעגריפפען, אונד דער האָכענטוויקקעלטע צוקונפטסמענש ווירד-צווייפעללאָז ווערער זייטליכע אָבערע שניידעצאָהנע, נאָך ווייז-הייטסצאָהנע בעזיטצען.

וואָהרענד וויר אַלזאָ מיט אונזערען 32 צאָהנען שאָן ער-העבליך צוריקקשטעהען הינטען דען 44 אונזערער טהירישען אַהנען, ווירד דער צוקונפטסמענש זיך מיט 26 צאָהנען בעגניגען מיססען. עס איזט דאַהער דורכאויס פערקעהרט, דען קינדערן דיא נאַהרונג מאָגליכסט ווייך צוצובערייטען אונד דיעזע פאָר דער מאַהלצייט נאָך זאָרגזאַם צו פערקליינערן, מאַן לאַססע דיא קינדער אים געגענטהייל איהרע בראָדרינדען אונד איהר פלייש טיכטיג מיט דען צאָהנען פעראַרבייטען אונד צער-קליינערע איהנען איהרע שפייזען ניכט אָנגסטליך, זאָנדערן לאַססע איהרע צאָהנע דיעזע אויפגאַבע בעוואָלטיגען.

דער צווייטע פונקט דער צאַהנפפלעגע בעטריפפט דיא טאָגליכע רייניגונג דער צאַהנרייהע מיט בירסטע אונד צאַהנפולווער אָדער צאַהנזייפע. דיעזע רייניגונג זאָל דריימאַל טאָגליך פאָרגענאָממען ווערדען: אַם מאָרגען, נאָך דער הויפט-מאַהלצייט אונד דעס אַבענדס פאָר דער נאַכטרוהע, אַם וויכטיג-סטען איזט דיא אַבענדליכע רייניגונג, וויל אין דער נאַכט, וואָ דיא זעלבסטריינינונג דעס מונדעס דורך צונגען-אונד וואַנגענבעוועגונג פאָרטפאָללט, אַם מייסטען דאַז צאַהנגעוועבע צערשטאָרט ווירד.

קאַריאָזע האָהלען (אים קאַריאַס דער צאָהנע) קאָננען דאַגעגען ניכט מיט אויסשפילונגען בעהאַנדעלט ווערדען, זאָנדערן בעדירפען דער פיללונג דורך דען צאַהנאַרצט, אונד דיעס איזט דאַז דריטטע אונד לעטצטע ערפאָרדערניסס דער צאַהנפפלעגע, איינע אין רעגעלמאָססיגען צווישענרייטען ערפאָלגענדע אונטערזוכונג דורך דען צאַהנאַרצט. אים יוגענדליכען אַלטער פאָם 4. ביז צום 20. יאַהרע זאָלל דיעזע רעוויזיאָן דער צאָהנע אַללע האַלבע יאַהרע ערפאָלגען, שפּאָטער געניגט איינע יאָהרליך איינמאַליגע אונטערזוכונג,

ווירדע דיעזע ריכטיגע פֿארשריפֿט אללגעמיין בעפֿאָלגט, דאַנן ווירדע דער צאַהנאַרצטליכע אָפעראַציאָנסשטוהל זיינען שלימטען רוף אַלס מאַרטערשטוהל פֿערליערען, דער איהם נור דאַדורך צוטהייל געוואָרדען איזט, דאַס דיא מעהרצאַהל דער פּאַציענטען ביים צאַהנאַרצט ערסט דאַנן ערשיינט, וועגן זיא העפֿטיגע שמערצען האַבען אונד דורך מעהרערע שלאַפֿלאָזע נאָכטע אין איינען צושטאַנד האָכסטער נערוואָזיטאָט פֿערזעטצט זינד. ביים רעגעלמאָססיגער רעוויזיאָן אויך דער ניכט שמערצענדען צאָהנע ווירד דיא בילדונג גראָססערער צאַהנהאָהלען אונד דאַמיט דאַז אויפֿטרעטען דער געפֿירכטעטען צאַהנשמערצען גאַנץ אינד גאַר פֿערמיעדען אונד דאַז טראַגען קינסטליכער צאָהנע, דיעזעס הייטצוטאַגע זאָ וויט פֿערברייטעטען נאָטהווענדיגען איבעלס, ווירדע איינע ערהעבליכע איינשראָנקונג ערפֿאַהרען.

(פֿארטזעטצונג פאָלגט.)

אגענטען אונד רייזענדע

אין גאַנץ רומעניען, באָסניען, הערצעגאָווינא, בול-
גאריען, זיעבענבירגען געזוכט.

איינע מעטאַללוואַרענפֿאַבריק, דיא זעהר גאַנגבאַרע
אַרטיקעל ערצייגט, זוכט רעפּרעזענטאַבלע, טיכטיגע אגענטען
אונד רייזענדע, דיא דער דייטשען אונד לאַנדעסשפּראַכע אין
וואָרט אונד שריפֿט מעכטיג זינד, אונד פּריוואַטקונדשאַפֿטען
בעזוכען, געגען האהע פּראוויזיאָן.

ענטשפּרעכענדע קויציאָן ערפֿאָרדערליך.

בייא ערפֿאָלגרייכער טהעטיגקייט גראָססער פֿערדיענסט.

אָפֿפֿערטען אונד רעפֿערענצען צו ריכטען אַן

RUDOLF MOSSE, WIEN unter Chiffre: W. B. 654

Für den Handelsstand unentbehrlich!

Ueberzeugen Sie sich! — Wichtig für Jedermann!

Stenographie

(System Lehmann).

Das beste und am leichtesten erlernbare Stenographie-System. Höchste Leistungsfähigkeit. Unübertroffene Kürze. Gründliche Ausbildung zum tüchtigen Stenographen. In 12—15 Lectionen von Jedermann vollständig erlernbar.

Für Auswärtige „Brieflicher Unterricht“.

Probebriefe für 1 Krone franco.

Stenographisches Unterrichts-Bureau

A. Weissmann

Podgórze-Krakau, Josefinergasse 24.

Erfolg garantirt!

הַמַּגִּיד

רעדיגירט אונטער מיטווירקונג הערפֿאָרראַגענדער
שריפֿטשטעללער פֿאָן יעקב שמואל פֿוכס

איזט דיא איינציגע יידיש־נאציאָנאלע העבראַישע וואָכענשריפֿט אין אייראָפּא פֿיר זאָממטליכע אינטערעססען דעם יודענטהומס אונד דער יידישען ליטעראַטור. ער צייכנעט זיך דורך דיא פֿיעלזייטיגקייט זיינעס אינהאַלטעס פֿאָרטהיילהאַפֿט אויס. דערזעלבע ענטהאָלט אויסער איינגעהענדען אביעקטיווען בעטראַכטונגען איבער אללען צייטפֿראַגען, אָריגינאל-קאָרעספּאָנדענצען אונד נייאיגקייטען אויס אללען לאָנדערן, וויססענשאַפֿטליכע אבהאַנדלונגען אויס דעם געביעטע דער יידישען ליטעראַטור אונד געשיכטע, רעצענזיאָנען ניי־ערשיענענער ווערקע, ליטעראַרישע נאָטיצען א. ד. ג. אונד איינען בעזאָנדערען זעהר אינטערעססאַנטען טהייל פֿיר בעללעטריסטיק (פֿעיללעטאָן).

דער אבאָננעמענטפּרייז בעטראָגט פֿיר'ם אינלאַנד **6 fl.**, פֿיר'ם אויסלאַנד **8 fl.**

דען אבאָננענטען אונד אינזערענטען דער „יידישען פֿאָלקסשטיממע“ ווירד איינע ערמאָססיגונג פֿאָן 25% געוואָהרט. — ווער דאס אבאָננעמענט פֿיר איין גאַנצעס יאהר אים פֿאָראויס בעצאַהלט ערהאָלט איינע פּרעמיע אים ווערטע פֿאָן 1 פֿל'.

פּראָבענוממערן גראַטיס אונד פֿראַנקאָ.

אדרעססע:

Redaction d. „HAMAGID“, KRAKAU.

Für Bücherfreunde!

I. WIDMANN's BUCHHANDLUNG

CZERNOWITZ

empfiehlt ihr reichhaltiges Lager neuer und antiquarischer Werke, Wörterbücher in verschiedenen Sprachen, Meyer und Brockhaus Conversations-Lexicon a 17 Bde. ganz neu, neueste Aufl., Schulbücher für Gymnasien, Real- und Handelsschulen, sämmtliche Bücher sind tadellos und werden zu billigsten Preisen geliefert.

Auswärtige Bestellungen von 5 fl. aufwärts werden franco versendet.

Rumburger Schürzenindustrie!

Grösste und billigste Erzeugung in Oesterreich-Ungarn, liefert pr. Nachnahme (an mir bekannte Kunden ohne) 40 Façons Kinder- u. Frauenschürzen, erstere von 6 bis 40 kr., letzter von 10 bis 50 kr., schwarze Cloth 20 kr. bis fl. 1.50, Träger gross von 50 kr., Jacken 45 kr., Hemden 45 kr.. Röcke 50 kr. Nichtpassendes zurück. Mustersendung franco u. 5%, beträgt ca. 8—10 fl. **JULIUS LEDERER, RUMBURG.**

Hohe Provision

erhalten tüchtige solide Agenten, die sich mit dem Verkauf von gesetzlich gestatteten Losen gegen monatliche Ratenzahlungen für ein grosses Bankhaus (Actien-Gesellschaft) befassen wollen. Anträge unter **„Mercator“** an **Bernhard Eckstein**, Annonc.-Exped. Budapest, V., Badgasse 4, zu richten.

מאָזעס פֿראַנקעל

שטעפּפּדעקקען־ערצייגער

וויען, I. זאלצגריעז 21.

עמפּפֿיעהלט זיין רייכאססאָרטירטעס לאַגער אללערהאַנד
שטעפּפּדעקקען, אין געשמאַקקפֿאָללסטער אויספֿיהרונג
צו דען בילליגסטען פּרייזען.

!!!

אללעס נייא איינגעריכטעט, מאדערנע שריפט-גאטטונגען אונד מאשינען נייעסטער קאנסטרוקציאן מיט דאמפפבעטריעב.

געשמאקקפאללע אויספיהרונג

עלעגאנטער דרוק — זארגפעלטיגסטע קאררעקטור — מעססיגע פרייזע

פראמפטע עפפעקטואירונג.

איבערניממט צום דרוקקע אללעראָרט דרוקקסארטען, עבענזא ווערקע אונד צייטשריפטען אין אללען מאדערנען שפראכען זאוויא אויך אים אראבישען, סירישען אונד גריכישען.

Josef Fischer

KRAKAU

Grodgasse 62

בוכדרוקקערייא

סטערעאטיפיע

קויטשוקסטעמפעל-

פאבריק

„מרגניתא שפירא"

יכיל קורות ופעולות רבינו נתן שפירא מהורדנא, ציור נאמן מתכונת נפשו המדעית, תולדות וקורות מטעיו המתיחסים אחר מטהו „מטה שפירא" ובשמו ידגולו.

מאת חיים דובעריש פריעדבערג מקראקא

מחירו 30 קר. להשיגו מאת המחבר:

B. Friedberg, Biela b. Bielitz.

פיר יידישע אדוואָקאטען.

אין טשארני-דונאיעץ, וועלכעס איינע בעפאָלקערונג פאָן 900 פאמיליען צאָהלט אונד צו דעססען געריכטסשפרענקעל ביינאהע 20 דאָרפער געהאָרען, גיבט עס קיינען איינציגען אדוואָקאטען. איין זאָלבער ווירדע היער געניגענדע אונד רענטאבלער בעשאָפטיגונג פינדען. רעפלעקטאנטען וואָללען זיך אן דען אונטערפערטיגטען ווענדען, דער יעדע אנפראגע גראטים בעאנטוואָרטעט.

N. H. RUBIN, Czarny-Dunajec.

Bücherkrach!

Unterzeichnete Buchhandlung versendet eine **compl. Hausbibliothek**, die in keinem Hause fehlen sollte, bestehend aus **40 Werke** im Ladenpreise von fl. 22.— für **blos fl. 3.75.**

Sämmtliche Bücher sind complett, neu und in jeder Hinsicht tadellos.

5 Bd. Zola's weltberühmte Romane. — Darunter: Nana, Um eine Liebesnacht, In provenzalischer Glut.
1 Neuester Briefsteller sammt Wörterbuch. Handbuch f. d. Geschäfts-, Privat- u. Comptoir-Gebrauch.
1 Der gute Ton od. Bildung macht fein.
1 Rosegger s. Lebens- und Charakter-Skizze.
1 Saphir. „O diese Weiber!" Illustr.
1 Dreyfuss u. Zola. Die weltgeschichtliche moderne Prozessreihe Frankreichs in objectiver Darstellung v. Major Ernesti.
1 Paul de Kock. Compl. Rom.
1 Knigge.
1 Der Declamator. Auswahl der erprobtesten u. gediegendst. Vorträge.
1 Buch der schönsten Stammbuchverse.
1 Alex. Dumas Sohn. Der Fall Clemenceau. Denkschrift des Angeklagten Soeben ersch.
2 Bd. Baronin Letang. „Alme". Roman 323 S. stark.
1 Lenkei-Wallesz. Das vergnügte Budapest. Führer durch die nächtl. Residenz in Wort u. Bild. 241 S. stark.
1 Grosses ägyptisches Traumbuch. 144 S. stark. Illustr.
1 Prof. Falb. „Wann geht die Welt unter?" Humor. polit. Prophezeiungen. Illustr.
1 Die fürstl. Nachtwandlerin od. zwischen Himmel u. Erde.
1 Der Bergwerkssträfling od. zwei Jahre in den Silberminen Sibiriens. Naturgetreu geschildert v. J. Dimidow.
1 Guy de Maupassant. Compl. Rom.
1 Schenks Theorie.
1 Itzig Veitels Reiseabenteuer. Erzählung v. E. v. Nord.
1 Erzähl. aus Casanova's Memoiren.
1 Sacher Masoch. Compl. Rom.
1 Petöfi. Lebensgeschichte einer Gefallenen. Hochinteressant!
1 Majssim u. Schnokes. Schnurren u. Anekdoten. 108 S. Illustr.
1 Blick in die enthüllte Zukunft.
1 Leo Tolstoi. Compl. Rom.
1 Fischer. Buch der Novellen und Erzählungen. Illustr.
1 Alex. Dumas Sohn. Compl. Roman.
1 Klaus. Schatten im Glück. Original-Roman. Illustr.
1 Grosser Bilder-Kalender f. d. Gemeinjahr 1899.
1 Kattner. In den Tod gejagt. Erzähl.
1 Bilz. Unsere Gesundheit u. das neue Heilverfahren. Illustr.
1 Herzog. Die Ehe der Tragödie. Rom. a. d. Ung. Illustr.
1 Der „Schelm". Heitere Blätter.
1 Dr. L. Petri. Der Vielwisser. Neuestes Auskunftslexikon u. Fremdwörterb.

Da der Vorrath nur kurze Zeit reichen dürfte, versäume niemand, diese wertvolle Bibliothek sich baldmöglichst anzuschaffen. Versandt innerhalb Österreich-Ungarn und Deutschland nur gegen Voreinsendung des Betrages von fl. 3.75. — Ausland geg. Voreinsendung. — Zu beziehen einzig und allein durch die

Verlags- u. Exportbuchhandlung Weingarten Mór, Budapest

Kerepesi-ut. 57.

כסף צרוף

במסחרי מסחר הכסף והזהב וכל כלי פז

אשר יסדתי לי בעה"י זה שנים אחדות פה קראקא, נמצאים למכירה כל מיני כלי זהב וכסף אין מחסור דבר: מנורות פשוטות ובעלות קנים, כפות סכינים ומזלגות, צוקר דאָזע, כוסות וגביעים מעשה טולסק, כתרי תורה, מנורות לחנוכה, ובזהב ביחוד נזמי אזן ברילאנט ודיאמאנט צמידים ואצעדות רפודות, מורה שעות ושרשרות זהב, ובכלל כל כלי כסף וזהב, כלם מוכנים ועומדים במסחרי הנודע לשם ולתהלה לבאי שעריו, וכל יודעי שם כבוד זקני הגביר ר' ליפא הארטוויטץ בסטאניסלאוו נ"י, וזכר כבוד אבי המנוח הגביר המהולל בתשבחות מו"ה משה שמחה ז"ל כהנא, יושר לבם ואמונת רוחם בדברי המסחר למעלה מכל תהלה, הוא ידע כי מכאן ואילך אמונת המסחר חוזרת על אכסניא שלה ויוכל כל איש להיות בטוח כי פעולתי אמונה והנהגתי אמת, ובכן דרשוני לשכני ומצאתם ברכה.

שמואל זייניל כהנא.

נייזילבער לא יראה ולא ימצא בכל גבולי.

פרייזקוראנטען לא אדפיס.

SAMUEL KAHAN, KRAKAU, Stradom 6.

Herausgeber und verantwortlicher Redacteur **Jonas Kreppel**. Druck von Josef Fischer in Krakau.